

CHOV OVIEC a KÔZ

Vydáva Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo pre priaznivcov chovu

číslo 2 / 2013

www.zchok.sk

Obsah

- 2 Ovenálie 2013
- 4 Pohľad do histórie chovu oviec na Slovensku
- 7 Regionálna výstava oviec a kôz v Kamenici
- 10 Syrársky jarmok v Novoti - „Novoťská hrudka 2013“
- 12 Vyhodnotenie nákupných trhov na plemenné barany, konaných na tržnici PD Liptovské Hole Kvačany-Dlhá Lúka
- 14 „Bačova cesta 2013“ - vynikajúca propagácia ovčiarstva
- 15 Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Trenčianskej Tepkej
- 16 Celoslovenské ovčiarske slávnosti-Ovenálie 2013
- 17 Pracovníci Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky hodnotili výrobky z ovčieho a kozieho mlieka - Ovenálie 2013
- 19 Ovenálie 2013
- 23 OVENÁLIE 2013- výstava oviec a kôz
- 24 Vyhodnotenie súťaže o najlepšie ovčie mliečne výrobky na „Ovčiarkej nedeli“ v Pribyline 26. máj 2013
- 26 Vyhodnotenie nákupného trhu plemenných baranov na farme AT Tatry Spišská Belá v Podhoranoch
- 27 Vyhodnotenie nákupného trhu plemenných capov dňa 15.5.2013 v priestoroch PD Mestečko
- 27 Podporili sme dobrú myšlienku
- 28 Na návšteve u susedov pri súťaži o najlepší valašský syr
- 28 Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v priestoroch firmy SS-GROUPE, s.r.o, Rapovce - Pleš
- 30 Ekonomika šľachtenia dojných oviec - 3. Ekonomický význam ostatných ukazovateľov
- 32 Akcia zelený salaš
- 32 Regionálne majstrovstvá v strihaní oviec v Kamenici
- 36 2. ročník Syrárskeho jarmoku na Kozom vršku v Ivachnovej (Zhodnotenie syrárskych súťaží)
- 38 Zápisnica zo zasadnutia chovateľov kôz konaného dňa 25.5.2013 v Banskej Bystrici
- 39 Ovenálie 2013

Chov oviec a kôz - aktuálne informácie a údaje z PK pre chovateľov a priaznivcov chovu • ročník XXXIII, č. 2/2013 • **Vydáva:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku-družstvo Banská Bystrica • **Šéfredaktor:** Ing. Slavomír Reľovský • **Redakčná rada:** Ing. Igor Nemčok, Prof. MVDr. Jozef Bireš, Dr-Sc., Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. • **Adresa redakcie:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo, Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, tel. 0905406284, e-mail zchok.relovsky@orangemail.sk, **Pre-press a tlač:** KURIÉR plus REKLAMA, tel./fax: 053/4414 058, Odborárov 49, 052 01 Spišská Nová Ves • Redakcia nezodpovedá za obsahovú a jazykovú správnosť príspevkov • **ISSN 1336-4715**

Pohľad do histórie chovu oviec na Slovensku

Pre nížinné oblasti Slovenska s priaznivými klimatickými a pôdnymi podmienkami bolo od stredoveku typické denné vyhánanie ovčích stád na pašu. Za pasenie oviec zodpovedali pastieri. Keďže v tomto období sa za pastierov najímali zväčša telesne a duševne postihnuté osoby, boli vo svojej dobe dosť zaznávaní a patrili k sociálne najnižším vrstvám. Podľa vykonávanej práce sa rozdeľovali na pastierov a pomocníkov a za svoju prácu boli odmeňovaní naturáliami (strava, odev, prípadne obilie). Chov oviec v nížinných oblastiach bol orientovaný najmä na produkciu vlny, mäsa a kože.

RNDr. Jana Margetínová
Ing. Dušan Apolen

Centrum výskumu živočíšnej výroby Nitra,
pracovisko Trenčianska Teplá, Teplická 103,
914 01; margetinova@cvzv.sk

Horské oblasti severného a stredného Slovenska boli od 14. do 17. storočia postupne osídľované pastierskym obyvateľstvom rumunskej, neskôr aj rusínskej národnosti – tzv. **valaská kolonizácia**. Pastieri – valasi, prichádzajúci z juhovýchodných oblastí Karpát, priniesli so sebou aj pre nás nový spôsob chovu oviec, charakteristický pre Karpatský oblúk – **salašníctvo**. Na rozdiel od dovtedy na území Slovenska rozšíreného nížinného chovu, ovce sa pásli na horských pasienkoch, ktoré boli pre tento účel dosiaľ nevyužívané. Salašníctvo predstavovalo vyspelejší spôsob chovu. Popri vlně, mäse a koži bolo orientované najmä na získavanie mlieka a jeho spracovanie na vý-

robky. Ovce valasi rozlišovali podľa exteriéru a vlastností (napr. ovca s rohami – sa nazývala kornuta, bez rohov šuta, s krátkymi ušami čula, atď.). Rozšírenie salašníctva postavilo základný kameň rozvoja mliečného hospodárstva na území Slovenska. Pastieri sa postupne u nás trvalo usadili a v 17. storočí splynuli s pôvodným dedinským obyvateľstvom. Ďakujeme im za – ovčí syr, bryndzu, oštiepok, parenicu či žinčicu.

Letné pasenie sa praktizovalo buď individuálne alebo spoločne. Individuálne pasenie sa často organizovalo podľa stád chovateľov, podľa jednotlivých gazdovstiev a ovce sa neraz pásli spoločne s kravami. Kopaničiari väčšinou pásli svoje ovce individuálne, naopak dedinčania radšej v spoločných stádach. V začiatkoch salašníctva u nás bolo charakteristické, že stáda oviec si pásli ich vlastníci. Postupne, najmä po trvalom usídlení sa valachov, začali chovatelia – vlastníci oviec čoraz viac uprednostňovať spoločné hospodárenie a za týmto účelom

založili dobrovoľné združenie – tzv. **salašný spolok**. Podľa veľkosti obce sa vytváralo aj viac salašných spolkov a tiež viac salašov. Každý salaš mal svoj vlastný salašný spolok, hospodáril samostatne a vytvorený bol v rámci miestnej časti dediny alebo ulice, prípadne na základe majetkových alebo rodových vzťahov. Členovia spolku spoločne rozhodovali o hospodárení salaša, vyberali baču, poberali dohodnuté časti produkcie syra a svoje ovce vyhánali do spoločného stáda. Na druhej strane sa aj spoločne starali o pastevné plochy, objekty salaša a pracovné podmienky v ňom. Za hospodárenie salaša zodpovedal predseda spolku, salašný gazda – tzv. **salašník**. Bol ním jeden z chovateľov (gazdov), mal v dedine významné postavenie a bol považovaný za váženého občana. Takýto spôsob hospodárenia predstavoval najmä v predvojnovom období najrozvinutejší a najefektívnejší systém.

Salašný spôsob znamenal celosezónny pobyt ovčiarov na pasienkoch mimo dediny, odlúčenie od rodiny i spoločenského života. Keďže väčšiu časť roka žili odkázaní sami na seba, stali sa z nich veľmi zruční majstri vo výrobe a zdobení riadu i vecí dennej potreby. Pastiersky stav symbolizovali viaceré doplnky odevu, ktoré si väčšinou sami vyrábali. Pre valachov

Expozícia doplnkov pastierskeho odevu

(foto: Margetínová)

Expozícia časti bačovskej koliby v ovčiarskom múzeu

(foto: Margetinová)

boli typické široké opasky s viacerými prackami bohato zdobené vybijaním do kože, či zdobené kapsy, ktoré okrem praktickej funkcie určovali aj príslušnosť k valašskému stavu, prípadne aj funkčné ovčiarske postavenie. Nepostrádateľné boli aj zdobené valašky – typický znak pastierov-valachov, palice, fajky zapekačky a nože. Spoločenské postavenie salašných valachov. Spoločenské postavenie salašných valachov. Spoločenské postavenie salašných valachov. Napriek tomu, že pochádzali z nemajetných vrstiev, gazdovia ich mali v úcte pre ich znalosti, zručnosť a poctivú prácu. Bačovské remeslo sa odovzdávalo z generácie na generáciu. Vznikali bačovské a valaské rodiny, ktorých chýr sa niesol ďaleko za hranice regiónov. Najímali i odmeňovali ich salašní spolok. Ich povinnosťou bolo pasenie, podľa potreby nočné strázenie, ručné dojenie a pomoc bačovi pri spracovávaní mlieka. Základom odmeny boli ovčie syry a bryndza, ako doplnok napr. pri košarovaní teplé jedlo, pri strihaní vlna. Za vedenie salaša, hospodárenie na salaši, mliečnu produkciu a za zverenie stádo zodpovedal **bača**. Zvyčajne to bol najstarší a najskúsenejší ovčiari. Musel byť statočný, čestný a poriadkumilovný. Mal prednostné

právo na bývanie v kolibe, lôžko mal osobitne od ostatných pastierov, najčastejšie za dverami pri vstupe do koliby. V starých záznamoch z roku 1883 sa píše, že „Bača musí byť spořádaný muž ženatý.“ Jemu podriadení boli valach a honelník. Valach, väčšinou slobodný, pásol ovce a pomáhal bačovi dojiť. Honelníkmi boli zväčša chlapci okolo 13 rokov, označovaní tiež ako mladší pastieri (známejší je však výraz honelník). Zvyčajne to boli synovia alebo mladší bratia bačov, prípadne valachov, ktorí sa priučili ovčiarskemu povolaniu. Honelník pomáhal bačovi v kolibe (väčšinou sa staral o oheň a riad), pri dojení priháňal ovce do strungy, ak bolo treba i pásol. Ak sa chlapec chcel stať valachom, musel prejsť od práce honelníka, cez poldojčiara (pásol jarky a baranov), až sa postupne priučal dojeniu (dojčiar dojiť ovce). Na konci tejto cesty sa mohol stať valachom a pásť a dojiť ovce. Stávalo sa, že prácu honelníka vykonávali aj starí ovčiari, ktorí už nevládali dojiť a pásť.

Dlhý pobyt na pasienkoch i výroba mliečnych produktov si vyžadovali budovanie potrebných pastierskych (salašnických) stavieb. Objekty sa však nemohli postaviť hociakde.

Rozhodujúcim bol dostatok pasienkov, ľahký prístup k nim, možnosť zväžky mliečnych výrobkov do dediny, blízkosť prameňa pitnej vody a klimatické a terénne podmienky. Pre celosezónne ubytovanie pastierov na salaši slúžila **koliba**. A nielen pre ubytovanie ale aj na prípravu stravy a spracovanie mliečnych výrobkov. Prvé koliby boli zrubové, neprenosné, postavené bez základov, bez okien, jediným otvorom boli dvere. Podlahou bola udupaná hlina. Život sa odohrával v jednej miestnosti. Neskôr sa tento priestor rozdelil na dve časti. V prednej časti boli jednoduché lavice a otvorené ohnisko s kotlom. Pastieri tu jedli, spali a spracovávali mlieko na výrobky. Ohnisko bolo voľne na zemi chránené iba obložením kameňmi. Keďže koliba nemala povalu, dym unikal voľne pod strechu a otvorom v strede von. Tento priestor sa zároveň využíval na údenie oštiepkov. Lavice slúžili v noci na spanie, cez deň na sedenie a odpočinok. Zadná časť slúžila na uskladnenie hotových mliečnych výrobkov, k tomu účelu slúžili police na dozrievanie ovčieho syra nazývané **podšiar** a ukladal sa tu aj riad, ktorý slúžil na ich výrobu. Neskôr sa podľa potreby začali stavať ľahšie a najmä pre-

nosné koliby z dosiek. Tie sa dali prevážať na voze prípadne na saniach.

Vedľa koliby sa pripravila ohrada pre ovce – **košiar**. Tak ako koliba i prvé košiare boli neprenosné, postavené zo žrdí, ktoré sa pripevnili na do zeme zarazené koly. Medzi najstaršie patrili tzv. „zlodejské košiare“ z voľne poukladaných smrekov alebo kosodreviny na ukrývanie ukradnutých oviec. Známe sú tiež ako „zaťaté košiare“ a využívali sa pri pasení na vysokohorských pasienkoch v pásme lesov. Takéto provizórne ohrady často poslúžili i pastierom, ktorí nechali ovce na holi na čas bez dozoru. Starí bačovia z vlastných skúseností hovorili, že stádo oviec, ktoré sú pasené na holiach, je lepšie na noc nechať voľne vedľa koliby, a nie ich zatvárať do košiara. Zdôvodňovali to skutočnosťou, že medveď narobí viac škody ak sú ovce uzavreté na malom priestore, ako keď sú voľne rozptýlené. Z oblasti Vysokých a Západných Tatier sú známe aj neprenosné ohrady z kameňa.

Neskôr sa stavali aj prenosné košiare z ľahkých prenosných drevených lies. Dôležité bolo, aby stáli na suchých miestach, orientované na slnečnú stranu.

Košiar spĺňal, a dodnes plní, dvojaký úžitok. Na jednej strane sa do neho zatváralo stádo v čase nočného i denného oddychu, udržiaval ovce pohromade a poskytoval aspoň čiastočnú ochranu pred zlodejmi a dravou zverou. Na druhej strane sa takýmto spôsobom postupne prehnojili trvalé trávne porasty v horských a podhorských oblastiach. V mnohých ťažko prístupných lokalitách je to často i dnes jediný možný spôsob hnojenia. Využívanie košiarov na zatváranie oviec a na hnojenie sa nazýva **košarovanie**. Košiar tiež slúži aj na sústredovanie oviec pri dojení, strihaní, či pri veterinárnych úkonoch.

Nevyhnutnou súčasťou košiara bola i ohrada na dojenie – tzv. **strunga**. Stavebné objekty na pasienku spolu tvorili **salaš**, miesto kde boli postavené sa nazýva **salašisko**. Z týchto označení sa nám dodnes zachovali názvy mnohých obcí, či chotárov (Salašky, Košariská, Strungy, ...).

Pre ovce v horských oblastiach, ktoré i v zimnom období zostávali na lúkach sa stavali zimoviská – tzv. **mraznice**. Rozšírené boli najmä vo východnej časti Nízkych Tatier. Išlo o okrúhle ohrady z masívneho dreva postavené tak, aby sa horná časť nakláňala smerom do vnútra. Takto naklonená ohrada poskytovala ovciam aspoň aký taký úkryt pred dažďom, snehom a vetrom. Na kŕmenie bolo treba ovciam pripraviť dostatok sena a letniny. Letninu tvorili suché vetvy listnatých stromov (dubové, lipové, vrbové), ktoré viazali do otiepok, usušili na lúkach a uskladnili na zimu ako krmivo pre prípad núdze. Vhodným doplnkom boli vetvy ihličnatých stromov. Za vhodného počasia sa ovce vyhňali do lesa, kde obhrýzali čečinu. Mraznice sa na našom území prestali používať začiatkom 20. storočia.

Tradovalo sa, že na Jura (24. apríla) už ovce museli byť na salaši, „inak by vraj slabo dojili“.

Starí ovčiari dodržiavali „osvedčené“ rituály, ktoré sa líšili väčšinou podľa regiónov. Napr. pri prvom výhone bolo neodmysliteľné tzv. „okurovanie“ (okiadzanie, odymovanie) košiara, ktoré malo chrániť zvieratá pred zlými silami a chorobami, zabezpečiť prosperitu oviec a úspešnú sezónu. V niektorých oblastiach za rovnakým účelom pod prah koliby zakopávali ukradnuté húsa. Otvorený oheň v kolibe zakladal obradným spôsobom bača, a nesmel po celú sezónu vyhasnúť. V každom regióne však jarne vyhánanie oviec predstavovalo významnú udalosť pre celú obec. Slávnostne oblečení valasi s vyperenými klobúkmi postupne vyhánali gazdom ovce z ovčínov, niekde iba pískali alebo plieskali bičom pred domom a gazda vyhnal svoje ovce sám, a hnali ich na určené miesto za dedinou. Tu sa ovce všetkých gazdov zmiešali do jedného stáda. Hovorilo sa tomu „miešanie“ a gazdom, ktorí tu mali svoje ovce, „miešalníci“. Potom na robilo tzv. „krútenie“. Bača vošiel do stredu stáda a pastieri hnali ovce okolo neho v kruhu. To „vraj preto, aby sa im hlavy zakrútili a zabudli na jahňatá a dedinu“. Pred odchodom pastieri obišli gazdov a vybrali si tzv. „vyhnanô“, trvalé potraviny, ktoré si odviezli ako zásoby na salaše. Používali ich na prípravu hlavného jedla spoločného pre všetkých ovčiarov. Vyhánaniu však predchádzalo niekoľkotýždňové prípravné obdobie, kedy sa ovce pásli v okolí dediny aby sa otužili a postupne prešli zo zimného kŕmenia (seno, jadro) na pastevný porast. Zároveň si každý gazda svoje ovečky poctivo označil. Bača s pastiermi museli zasa pripraviť salaš. Keď bača od majiteľov preberal ovce, poctivo ich spočítal a počet zaznamenal. Samotný presun baču, pastierov, stáda i salašného riadu na miesto salaša sa označoval ako **redik**. Názov pochádza z rumunského „ridica“ a znamenal zdvihnúť sa.

Zo salaša sa ovce zhŕňali do dolín, gazdovských dvorov na konci sezóny. To mohlo byť podľa miestnych klimatických podmienok na Michala (29. septembra), na Demetra (26. októbra), alebo až na Martina (11. novembra). Samozrejme, podľa potreby i medzi tým. Bača musel odovzdať majiteľom taký počet oviec, aký na začiatku sezóny od nich prebral. Ovce, ktoré začbali musel uhradiť. O túto zodpovednosť sa delil s valachmi, ktorí za pasúce sa stádo osobne zodpovedali. Koniec pastevnej sezóny bolo treba aj poriadne osláviť. Pastieri mávali dobré vzťahy s majiteľmi pasiených oviec, a tak po vzájomnom vyúčtovaní mohli začať valaské hody, ktoré slávili spoločne. Valasi so svojimi manželkami a členovia salašného spolku s rodinami vedno jedli, pili a zabávali sa pri hudbe. Veľkým sviatkom valaských osláv bol najmä 26. október, sviatok svätého Demetra, patróna pastierov. Táto tradícia sa u nás zachovala dodnes ako symbolické ukončenie ovčiarskej sezóny, má slávnostný charakter a je sprevádzaná bohatým programom v ovčiarskom duchu.

Valašská kolonizácia spolu s pastiermi na naše územie priniesla nové plemeno oviec

– valašku, viedla k osídleniu horských oblastí, položila základ vysokohorskej pastierskej kultúry a spojila obyvateľstvo Karpatského oblúka. Možno sa nám to zdá sa ako minulosť ale to by bola škoda. Tradície si treba uctiť a na ich základe budovať ďalej.

Vážime si, že i v dnešnom uponáhľanom svete sa nájdu ľudia, ktorí si uctia našich prapradedov a dokážu zrealizovať organizačne veľmi náročný projekt ako je tradičné putovanie pastierov s ovcami cez Karpaty. Možno niektorí viete o čom hovoríme, pre tých ostatných...

V tomto roku sa na znak úcty valašským pastierom koná tzv. Karpatský Redyk „Transhumance 2013“. Ide o viac ako 100 dňové putovanie ovčiarov z Poľska, Ukrajiny a Rumunska s asi 600 kusovým stádom oviec (2 stáda po 300 ks) karpatskými pasienkami. Vyrazili 11. mája 2013 (Wolosate, Rumunsko) a do 5. júna prešli oblasť Rumunska. V týchto dňoch (od 6. do 30. júna) by sme sa s nimi stretli na Ukrajine. Na mesiace júl a august majú naplánovaný prechod poľskými Karpátami, 30. 8. 2013 by mali vstúpiť na územie Českej republiky. Privíta ich Moravskosliezsky kraj, mikroregión Těšínske Sliezsko, kde bude 14. septembra akcia ukončená. Pastieri so svojim stádom prejdú denne asi 10 – 15 km, celkovo zvládnu cca 1200 km. Putovanie sprevádzajú dobrovoľné kultúrne akcie v regiónoch, cez ktoré vedie trasa Redyku. Tradícia salašníckeho hospodárenia, folklórne festivaly, regionálna muzika, tanec, kuchyňa, tradičné remeslá, to všetko tu môžeme vidieť a zažiť. Môžeme ochutnať a kúpiť si tradičné regionálne výrobky z ovčieho mlieka a mäsa. A čo je dôležité do budúcnosti – integráciou pastierskych spoločností na horách sa môže rozvíjať spolupráca medzi miestnymi a zahraničnými organizáciami v celom oblúku Karpát. A nebojme sa, celá akcia prebieha pod veterinárnym dozorom. Kto má záujem podrobnejšie informácie o akcii nájde na <http://www.redykkarpacki.pl/>

Aj u nás na Slovensku máme nadšencov, ktorí zachovávajú dedičstvo našich otcov a venujú sa chovu pôvodnej valašky. Plemenu, ktoré k nám priviezli valašskí pastieri. Je chvályhodné, že pre ďalšie generácie zachovávajú nielen samotné plemeno ale aj mnohé zvyky a tradície, ktoré jeho chov sprevádzali. Na našom území máme oficiálne zaevidovaných asi 10 chovov s cca 170 bahnicami. V snahe o ďalší rozvoj chovu, získavanie nových informácií a lepšiu spoluprácu založili Klub chovateľov pôvodnej valašky. Jeho členovia sú zaničení chovatelia z rôznych oblastí, ktorých spája spoločné hoby – pôvodná valaška.

Prajeme im i nám, aby dedičstvo našich dedov nezaniklo. Prajeme si, aby bolo stále dosť ľudí, ktorí budú mať chuť i silu venovať sa chovu oviec. A chovateľom pôvodnej valašky, ktorú už dnes zachovávame najmä ako génovú rezervu či ako hoby, prajeme veľa úspechov. □

Regionálna výstava oviec a kôz v Kamenici

Dňa 15.6. sa uskutočnil na Farme v Kamenici už piaty ročník regionálnej výstavy oviec a kôz v Kamenici. Aj tento ročník bol zaradený do kalendára výstav Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Na výstave sa zúčastnilo takmer 240 zvierat- oviec a kôz.

Ing. Slavomír Reľovský

Ing. Pavol Gúglava

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Plemenné barany hodnotila komisia v tomto zložení:

- Ing. Martina Rafajová, PhD. – predsedníčka komisie
- Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD.
- Ing. Slavomír Reľovský
- Ing. Július Šutý
- MVDr. Ľuboš Pastucha
- MVDr. Pavol Zubrický
- Ing. Ján Dvorjak

V priebehu hodnotenia komisia vyberala plemenné barany do súťaže o šampióna nákupného trhu. Šampiónom sa stal, po dôkladnom výbere, plemenný baran katalógové číslo 133, línie Jurbis z chovu PD Jarovnice, farma Uzov-

Hodnotenie baranov

Ocenení z výstavy oviec a kôz

ské Pekľany. Chovateľa víťazného barana ocenil riaditeľ ZCHOK na Slovensku Ing. Slavomír Reľovský. Tento plemenný baran sa zúčastní tohtoročnej národnej výstavy zvierat na Agrokomplexe 2013.

Regionálnu výstavu oviec a kôz vyhodnotila komisia v zložení:

- Ing. Martina Rafajová, PhD.
- MVDr. Marek Lukáč, zamestnanec RVPS Prešov
- Ing. Pavol Gúgľava, šľachtiteľ ZCHOK na Slovensku

V jednotlivých kategóriách boli ocenení títo chovatelia:

Kategória ovce:

- 1.miesto - Martin Eliáš- jahničky plemena východofrízka ovca
- 2.miesto - Agro Torysa- jarky plemena lacaune
- 3.miesto - Agromil a.s.- jarky plemena charollais

Kategória kozy:

- 1.miesto - Katarína Čekanová- plemenný cap plemena biela koza krátkosrstá
- 2.miesto - Katarína Čekanová- plemenné kozy plemena biela koza krátkosrstá
- 3.miesto - SHR Martina Angelovičová- koza s kozľatami

Okrem výstavy oviec a kôz prebehla aj ukážka strihania oviec. Ukážku predviedol Vladimír Hankovský. Tiež sa uskutočnila aj súťaž o naj-

lepší syr Hornej Torysy:

- 1.miesto - Agro Torysa
- 2.miesto - SHR Martina Angelovičová
- 3.miesto - Agrodružstvo Bystré

Celý deň spríjemňovala návštevníkom ľudová hudba Zamiškovci. Veľké množstvo návštevníkov si mohlo okrem remeselníckych výrobkov prezrieť aj výstavu modernej aj historickej poľnohospodárskej techniky.

Aj týmto spôsobom chceme manželom Angelovičovcom poďakovať za vytvorenie výborných podmienok pre usporiadanie tohto trhu spojeného s výstavou zvierat. Všetci sa tešíme na ďalšiu spoluprácu pri usporiadaní nákupných trhov a výstav v budúcich rokoch.

Detský hrad v Kamenici

Hudba vyhráva do tanca

Ing. Reľovský odovzdáva cenu pre šampióna

Práca komisie pri hodnotení

Spokojní chovatelia

Šampión pózuje so zástupcami chovateľa

VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: **M. Angelovičová - SHR, Lipany**

Dátum NT: **15.06.13**

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. (%)
			ER	EA	EB	I	II			
701 102 012 MVDr. Martin Hirňák, Lascov	2	2	1	1	0	0	0	2	0	50.0
701 548 015 PD Malcov - Livov	20	19	6	11	0	0	0	17	2	35.29
701 563 016 AGRO RASLAVICE, s.r.o., Lopúchov	23	23	8	11	3	0	0	22	1	36.36
701 932 011 Ing. Brudhák Koprivnica	5	5	3	1	1	0	0	5	0	60.00
707 304 050 AGRO-LENT s.r.o., Malý Šariš	13	12	9	3	0	0	0	12	0	75.00
707 531 059 PD Kapušany - Nemcovce	7	7	0	6	1	0	0	7	0	0.00
707 580 305 PD Tulčák - Demjata	28	28	15	13	0	0	0	28	0	53.57
708 517 053 PD Jarovnice - Hermanovce	23	22	11	7	2	0	0	20	2	55.00
708 517 309 PD Jarovnice - Uz. Pekľany	13	13	11	1	0	0	0	12	1	91.67
708 723 007 Fiam Agro Services s.r.o., Dačov	14	13	2	10	0	0	0	12	1	16.67
711 708 381 Agroekoslužby s.r.o., Olšavka	16	16	2	12	2	0	0	16	0	12.50
712 101 001 Ján Homulka, Železník	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
713 505 096 Agrodružstvo Bystré Hermanovce	7	7	3	4	0	0	0	7	0	42.86
713 505 361 Agrodružstvo Bystré Hermanovce	9	9	3	4	1	0	0	8	1	37.50
810 522 080 PD Odorin - Porač	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Celkom za NT 15.06.13	194	177	74	85	10	0	0	169	8	43.79

Syrársky jarmok v Novoti - „Novoťská hrudka 2013“

Aj v tomto roku (29. júna 2013) usporiadali Agrovex Novoť, obec Novoť a Oravské kultúrne stredisko krásny a už tradičný Jarmok syrov - „Novoťská hrudka 2013“. Samotné podujatie sa uskutočnilo na krásnom námestí a v Obecnom dome v Novoti, kde bola prehliadka syrov a aj syrár-ska súťaž. Hlavným organizátorom a aj jeho zakladateľ bol predseda Agrovexu Ing. Jozef Kondela.

Ing. Karol Herian, CSc.

Žilina

Toto krásne podujatie sa v severnej Orave v obci Novoť konalo už 8. krát a s potešením sa dá konštatovať, že je to stále väčšie a krajšie podujatie, ktoré už nemá iba miestny význam, ale má už celoslovenský charakter a zúčastnili sa ho ľudia nielen zo severnej Oravy, ale i z celého Slovenska a dokonca i obyvatelia z blízkeho Poľska. Taktiež tam bolo veľké množstvo hostí – starostov obcí, zástupcov rôznych spoločností, ŠVPS i zástupcov rôznych firiem. Odhaduje sa, že na tomto podujatí v priebehu dňa mohlo byť spolu vyše 3 tisíc ľudí.

Samotný Syrársky jarmok sa začal sv. omšou v blízkom kostole a hneď potom bolo otvorenie slávností na námestí pred Obecným úradom, ktoré uskutočnil starosta obce spolu s predsedom Agrovexu. Potom sa začala prehliadka krásnych figurálnych domácich syrov a aj ochutnávka ovčích hrudkových syrov pre širokú verejnosť. Na túto prehliadku a ochutnávku syrov čakali ľudia v hustom zástupe vyše 5 hodín.

Tieto krásne oslavy neboli len prehliadkou syrov s možnosťou nákupu, ale aj celá rada krásnych folklórnych vystúpení, boli tam i ukážky remesiel, predaj rôzneho tovaru, varenie gulášov, bryndzových halušiek, žinčice a pod. Všade v blízkom okolí bolo veselo a veľa ľudí, ktorí mali čo pozerieť a stále bolo niečo nové a zaujímavé. Okrem súťaže a prehliadok syrov sa tam uskutočnili i súťaže v ťahaní naparených syrárskych nití, bola tam aj súťaž v pití žinčice a uskutočnila sa i tradičná verejná súťaž vystavených syrov a ďalšie zaujímavé podujatia.

Hlavnou atrakciou Syrárskeho jarmoku bola hlavne prehliadka domácich Figurálnych syrov a súťaže v kvalite ovčích hrudkových syrov. V tomto roku sa zúčastnilo prehliadok a súťaže

spolu 25 výrobcov, z toho 16 domácich výrobcov Figurálnych syrov (prevažne z Novote a 2 výrobcovia z Mútneho a 1 zo Zákamenného) a 9 výrobcov Ovčieho hrudkového syra z okolitých, ale i vzdialenejších družstiev.

Odborné hodnotenie všetkých syrov robila komisia pod vedením Ing. Karola Heriana, CSc., a v komisii boli Ing. Dušan Apolen, Ing. Anna Kovačiková, Emília Kuchťáková a dokonca aj zahraničný mliekarenský odborník z NSR Dipl. Ing. Hans Georg Erfurth. Súťaž pozostávala z dvoch kategórií a to hodnotenie kvality Ovčích hrudkových syrov a estetické hodnotenie Figurálnych syrov. Každý hodnotiteľ hodnotil nezávisle a anonymne. U ovčích hrudkových syrov sa hodnotil bodovo vzhľad a konzistencia syra a zvlášť chuť a vôňa syra. U figurálnych parených syrov sa hodnotil tvar a umelecký dojem a taktiež manuálna náročnosť výroby týchto syrov. Po individuálnom zhodnotení a sumarizácii sa získali celkové výsledky.

Odborná komisia vyhodnotila prvých 5. najlepších výrobcov syrov v jednotlivých kategóriách nasledovne :

Kategória - Ovčí hrudkový syr

1. miesto	PD Tvrdošín – Žiarec	86,0 bodov
2. miesto	Miroslav Skurčák – Rabča	84,0 bodov
3. miesto	Bertin Zubek – Salaš Slopná	81,5 bodov
4. miesto	PD Agrovex, Novoť	79,5 bodov
5. miesto	Ivan Bakoš – Breza	78,0 bodov

Kategória - Figurálne parené syry

1. miesto	Marta Kocúrová, Novoť	95,0 bodov
-----------	-----------------------	------------

2. miesto

Ľudmila Kolečová s dcérou Veronikou, Novoť 89,0 bodov

3. miesto

Mária Bulvasová, Novoť 88,5 bodov

4. miesto

Jana Murínová, Novoť 84,0 bodov

5. miesto

Emília Kuchťáková, Novoť 82,0 bodov

Všetci účastníci súťaží dostali od starostu obce Novoť a predsedu AGROVEXU ďakovné listy a prví traja z každej kategórie dostali aj Diplom i cenne vecné dary.

Pri hodnotení Ovčích hrudkových syrov sa ukázali pomerne veľké rozdiely v kvalite, čo svedčí o nevyrovnanej technológii výroby. Prevažne všetky hrudkové syry boli vyrobené zo surového ovčieho mlieka a bez prídavku čistých mliekarenských kultúr. Napriek peknému vzhľadu i konzistencii hlavnou chybou takmer všetkých hrudkových syrov bolo to, že boli príliš mladé, „sladké“ a prevažne jednodňové. Takéto syry by mali byť aspoň 2 – dňové a vykysnuté. Faktom však je, že prevažná časť ľudí má rád ovčí syr „mladý“ a „vřzgavý“. Bude preto potrebné robiť ešte veľa agitačných podujatí, aby i bežní ľudia dokázali odlišť mladý syr od požadovaného vykysnutého, ktorý by mal mať

plnšiu chuť a bol by aj zdravotne bezpečnejší. Dobrý Ovčí hrudkový syr by mal byť bez prasklín a veľkých otvorov v ceste, (nesmie mať veľké množstvo drobných lesklých otvorov), mal by mať jemnú - elastickú, nie tvrdú drobivú štruktúru a mal by mať príjemnú kyslomliečnu chuť i vôňu typickú pre ovčie syry.

Hlavným lákadlom a najkrajšou atrakciou a pýchou celého Syrárskeho jarmoku boli jedinečné Figurálne syry. Tieto krásne vytvárané parené syry zo surového kravského mlieka a čiastočne i údené predstavujú vrchol syrárskeho umenia a umeleckého stvárnenia syrov. Práve na Syrárskom jarmoku v Novoti počas uplynulých 8 rokov sa Figurálne syry na Slovensku tak zdokonalili, že slúžia ako vzor všetkým, ktorí robia tvarované domáce i priemyslové parené syry a to nielen na Slovensku, ale i v susedných krajinách. Tieto syry už nie sú iba lacné údené parené syry, ale už bohaté výtvarné umelecké diela, ktoré šíria slávu naším výrobcom doma i v zahraničí.

Domáci výrobcovia zo severnej Oravy všetkých návštevníkov zas prekvapili novými tvarmi, úžasnou vynaliezavosťou a umením v spracovaní syra. Tento krát tam boli zas krásne kolekcie rôznych tvarov ťahaných i tvarovaných parených syrov, ktoré boli kombinované rôznym stupňom údenia. Boli to krásne stvárnené kytice kvetov, krásne srdiečka bohato zdobené, krásne košíky tvarovaných syrov atď. Objavili sa i rôzne tvary syrov vo forme harmoniky, husi, morských tvorov, lesných zvieratiek, stromov a pod. Všetky tieto Figurálne

syry sú však robené tak, aby to neboli iba syry na pozeranie, ale i na konzum a aby to mohol byť aj krásny dar k rôznym spoločenským udalostiam. Vďaka bohatej nápaditosti sa takéto Figurálne syry dobre predávajú a je o ne záujem nielen v blízkom okolí, ale i vo vzdialenejších oblastiach Slovenska.

Výroba Figurálnych parených syrov v domácich podmienkach, ako aj výroba syrov a spracovanie domácich produktov, neslúži iba na obdiv pri spoločenských podujatiach, ale to má aj podstatne širší spoločenský význam. Okrem toho, že je to výborná potravinová a po-

chúťka, pomáha to rozvíjať ľudovú tvorivosť, dáva to príležitosť pre rozvoj živočíšnej výroby a využitie jeho produktov, čo má dopad aj na ekológiu životného prostredia a na rozvoj agroturistiky. Dôležitým prínosom je, aj to, že výroba domácich syrárskych špecialít dáva možnosť zárobku ľuďom žijúcim na vidieku a dajú sa pritom využiť domáce zdroje. Všetkým na Slovensku máme tisíce hektárov zanedbaných a nevyužitých lúk a pasienkov a pritom máme tisíce nezamestnaných ľudí. Tu sa žiada aj od štátu väčšia pozornosť a podpora najmä mladým začínajúcim farmárom a spracovateľom živočíšnych, ale i rastlinných produktov. Práve z uvedených dôvodov je veľmi chvályhodné, že na Slovensku sa v poslednom čase stále viac robia podobné podujatia a jarmoky, kde sa propagujú naše domáce špeciality a kde sa robí i propagácia výroby i spotreby domácich potravinových špecialít.

Záverom je znova potrebné organizátorom „Syrárskeho jarmoku – Novoťská hrudka 2013“ úprimne poďakovať za krásne pripravené a zorganizované podujatie, ktoré si už získalo veľký obdiv a úctu na celom Slovensku. Úprimná vďaka patrí aj všetkým sponzorom, spolupracovníkom podujatia, všetkým súťažiacim a aj samotným návštevníkom tohto výnimočne krásneho podujatia. Práve takéto tradičné a spoločenské stretnutia napomáhajú nám všetkým pri zviditeľnení našich tradícií a pri zveľaďovaní vidieka. Už teraz sa tešíme na budúcoročný „Syrársky jarmok – Novoťská hrudka 2014“ a na nové krásne Figurálne syry. □

Vyhodnotenie nákupných trhov na plemenné barany, konaných na tržnici PD Liptovské Hole Kvačany-Dlhá Lúka

Ing. Július Šutý

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Dňa 5.6.2013 sa konal nákupný trh na plemenné barany plemien cigája, lacaune a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“. Predsedníčka Výberovej komisie pre ovce a kozy pri Ministerstve pôdo-

hospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Ing. Martina Rafajová, PhD. menovala na hodnotenie baranov komisie v zložení: komisia I. - Ing. Martina Rafajová, PhD., Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Dušan Apolen, Ing. Július Šutý, MVDr. Miloš Pastucha a komisia II. MVDr. Helena Chladná, Ing. Anton Čapistrák,

MVDr. Milan Cikrai, p. Peter Vároš. Za zapisovateľov boli menovaní Ing. Pavol Gúgľava, Ing. Július Šutý, p. Zuzana Janečková, p. Marián Kubín. Priebeh nákupného trhu bol bezproblémový. Komisia pracovala podľa stanoveného časového harmonogramu. Po skončení hodnotenia hodnotiaca komisia vyhlásila

víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena cigája číslo katalógu 96 CEHZ SK 1752995, línia Socovan-09 chovateľa SHR Peter Karcol, Martin.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

Dňa 19.6.2013 sa konal nákupný trh na plemenné barany plemena zošlachtená valaška, valaška (pôvodná valaška), charollais a barany syntetickej populácie „slovenská

VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: PD Liptovské Hole Kvačany

Dátum NT: 05.06.13

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
302 504 086 Agrofarma s.r.o. Červený Kameň	17	9	5	4	0	0	0	9	0	55.56
302 504 087 Agrofarma s.r.o. Červený Kameň	48	25	9	14	2	0	0	25	0	36.00
302 504 088 Agrofarma sro,Č.Kameň-H.Hôrka	24	21	9	10	2	0	0	21	0	42.86
402 587 135 PD Žemberovce	24	24	21	3	0	0	0	24	0	87.50
506 041 034 PETER KARCOL	32	31	25	6	0	0	0	31	0	80.65
506 502 355 PD Belá - Dulice	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
506 525 040 PD Sklabinia - Záborie	31	31	8	20	2	0	0	30	1	26.67
506 525 044 PD Sklabinia-Záborie	5	5	5	0	0	0	0	5	0	100.00
506 839 905 SZCH Valča, Bernát Peter Ing.	10	10	2	3	5	0	0	10	0	20.00
506 839 906 SZCH Valča, Martin Šimek	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
506 839 908 SZCH Valča, Saliniová Lenka	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.00
509 519 039 PD Mošovce - Socovce	10	10	4	6	0	0	0	10	0	40.00
601 534 001 PD Sebedín - Bečov	20	16	4	5	1	0	0	10	6	40.00
604 509 548 RD Látky	20	20	1	16	3	0	0	20	0	5.00
604 704 101 AGROSEV, s.r.o. Detva	13	11	1	7	3	0	0	11	0	9.09
604 704 102 AGROSEV, s.r.o. Detva	12	8	1	1	4	2	0	8	0	12.50
605 529 065 PD Senohrad	27	27	5	13	8	0	0	26	1	19.23
607 501 032 ZPD Poltár - Kokava n/Rimavic.	14	9	1	5	2	0	0	8	1	12.50
609 601 111 OVINI	21	21	13	8	0	0	0	21	0	61.90
610 510 089 Prvá družstevná a.s. Dačov Lom	16	15	2	8	3	0	0	13	2	15.38
611 515 064 PD Očová	12	10	0	3	7	0	0	10	0	0.00
Celkom za NT 05.06.13	359	306	117	134	42	2	0	295	11	39.66

Ocenenie majiteľa víťaza trhu 19.6.2013

Úspešný chovateľ Peter Karcol so šampiónom

Práca komisie na trhu 5.6.2013

VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: PD Liptovské Hole Kvačany

Dátum NT: 19.06.13

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
501 508 074 PD Predmier - Súľov	17	17	4	13	0	0	0	17	0	23.53
501 508 075 PD Predmier-Súľov	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
502 512 090 RD Oščadnica	4	3	1	1	1	0	0	3	0	33.33
503 511 092 PD Malatiná	25	25	0	22	3	0	0	25	0	0.00
505 519 020 PD Liptovské Hole Kvačany	10	9	1	4	4	0	0	9	0	11.11
505 700 001 Agro-Racio s.r.o.	19	19	7	12	0	0	0	19	0	36.84
505 700 007 Agro - Racio s.r.o.	4	4	0	4	0	0	0	4	0	0.00
505 700 031 Agro - Racio s.r.o.	2	2	0	2	0	0	0	2	0	0.00
505 803 356 J.Šuchtár,Chov oviec a salašn.	8	6	5	1	0	0	0	6	0	83.33
508 512 023 PD Liptovské Revúce	27	22	13	5	1	0	0	19	3	68.42
509 708 041 AGROTRADE GROUP s.r.o. Turček	17	17	8	8	1	0	0	17	0	47.06
510 512 011 PD Trsteník - Trstená	2	2	0	2	0	0	0	2	0	0.00
510 512 012 PD Trsteník - Trstená	17	17	4	8	4	1	0	17	0	23.53
511 350 071 ASIK s.r.o.	2	2	2	0	0	0	0	2	0	100.00
511 350 072 ASIK s.r.o. ŽILINA-ZÁSTRANIE	18	18	7	10	0	0	0	17	1	41.18
601 130 972 Vladimír Magna	6	6	5	1	0	0	0	6	0	83.33
609 546 056 RD Klenovec	14	13	8	4	0	0	0	12	1	66.67
609 546 593 RD Klenovec	38	29	9	18	2	0	0	29	0	31.03
609 701 042 KELO A SYNOVIA s.r.o.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Celkom za NT 19.06.13	232	212	74	116	16	1	0	207	5	35.75

dojná ovca". Predsedníčka Výberovej komisie pre ovce a kozy pri Ministerstve pôdohospodárstva a roz-

voja vidieka Slovenskej republiky menovala na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Martina Ra-

Šampión trhu 19.6.2013

fajová PhD., Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Július Šutý, Ing. Rudolf Bobček, MVDr. Helena Chladná, p. Peter Vároš, MVDr. Valerián Kvokačka. Po skončení hodnotenia hodnotiacia komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena zošľachtená valaška číslo katalógu 200, CEHZ SK 2094896, línia Bird chovateľa RD Klenovec.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

Možno skonštatovať, že priebeh a úroveň obidvoch nákupných trhov bola dobrá. Vo väčšine prípadov boli plemenné barany veľmi dobre pripravené. Chovateľom víťazných plemenných baranov bolo odovzdané ocenenie a odporúčené tieto barany predviesť na výstave AGROKOMPEX 2013. Za pozitívne hodnotím roz-

Spoločné foto s víťazom trhu 5.6.2013

Budúci chovatelia na trhu 5.6. 2013

Hodnotenie baranov na trhu 19.6.2013

hodnutie niektorých chovateľov zošľachtenej valašky zo stredoslovenského regiónu prihlásiť sa na nákupný trh vo východoslovenskom regióne. Je to určite správne uvažovanie, lebo medziregionálna výmena plemenného materiálu je jedným zo spôsobov „osvieženia krvi“ našej populácie cigájskych a valašských oviec, možnosť výmeny skúseností s väčším počtom chovateľov, lepšia predajnosť vlastných baranov atď.

Na záver chcem poďakovať vedeniu PD Liptovské Hole Kvačany, menovite predsedovi PD Jánovi Florekovi a pani Anne Drbjakovej, ktorá mala prípravu a technické zabezpečenie tržnice na starosti, ako aj všetkým zamestnancom PD, ktorí sa pričínili o úspešný priebeh oboch trhov. □

„Bačova cesta 2013“ - vynikajúca propagácia ovčiarstva

Zväz chovateľov oviec a kôz pod záštitou predsedu Žilinského samosprávneho kraja Ing. Juraja Blanára v tomto roku organizuje už V. ročník vynikajúcej ovčiarskej prezentácie „Bačova cesta“. Aj v tomto roku najmä v mesiaci máj a jún na viacerých salašoch Žilinského samosprávneho kraja prebiehajú krásne slávnosti na salašoch. Sú to najmä salaše Lužňan, Gazdovský dvor Turčianske Kľačany, salaš Pastierska, salaš Pružina, salaš Bobrovník, farma Gejdák, salaš Bešeňovka a salaš Papradno.

Ing. Karol Herian
Žilina

Hlavným poslaním týchto slávností je propagácia ovčiarstva, ovčiarskych tradícií a propagácia ovčích výrobkov. Tu sa prezentuje súčasný stav ovčiarstva, hovorí sa o perspektívach, o spoločenskom prínose ovčiarstva atď. Všetko na našom krásnom Slovensku máme dostatok nevyužitých lúk a pasienkov vhodných práve na chov oviec. Všetko máme tu nadbytok nezamestnaných ľudí, ktorí práve v tomto odvetví

by si mohli nájsť zaujímavú a perspektívnu prácu. Všetko práve aj pomocou rozvoja ovčiarstva si môžeme udržiavať krásnu prírodu, obnoviť pasienky, rozšíriť agroturistiku a pod. Všetko kto pôjde z na dovolenku do pekného hotela, alebo penziónu, keď okolie je zanedbané. Všetko so všetkým súvisí a naozaj je potrebné obrátiť celospoločenskú pozornosť na využitie domácich zdrojov potravín a pôdy. Všetko máme jednu z najnižších spotrieb mliečnych výrobkov v Európe, máme najnižšiu spotrebu ovčieho a jahňacieho mäsa, hoci sa dobre vie, že tieto produkty sú

veľmi zdravé a vo svete aj veľmi vyhľadávané. Všetko iba spotreba ovčích mliečnych výrobkov je v Európe až 4 krát vyššia ako u nás. Okrem toho práve ovčie mliečne výrobky majú aj mnohé významné zdravotné účinky. Popri tom však je potrebné si udržiavať aj naše tradície, náš folklór, naše regionálne špeciality a ponúknuť ľuďom aj trochu relaxu a pohody v prírode. Je veľmi potešiteľné, že návštevníci na týchto podujatiach nachádzajú uspokojenie, dobre sa zabavia i oddýchnu.

Na spomínaných salašoch sa i v rámci podujatí „Bačova cesta“ propagujú najmä ovčie výrobky, podávajú sa rôzne mliečne tradičné i nové výrobky ako napr. bryndzové halušky, opekané syry, bryndzové pirohy i palacinky, demikát, bryndzové nátierky, ovčie syry čerstvé i zrejúce a rôzne ochutené, alebo i nakladané. Taktiež sa tu podáva baraní guláš, grilovaná jahňadina atď. Okrem toho sa predvádzajú ovečky, ukazujú sa úžitkové i iné zvieratá, predvádzajú sa pastieri a hlavne je tam veľa folklóru i dobrej nálady.

Takéto propagácie živočíšnej výroby i mliekarstva sú zvlášť v súčasnosti veľmi dôležité a je ich potrebné podporovať na všetkých úrovniach. Podujatia „Bačova cesta“ a aj ďalšie podobné podujatia, napr. Syrársky jarmok na Kozom vršku v Ivachnej, Ovčiarska nedeľa v Pribyline, Ovenálie vo Východnej, Novoťská hrudka v Novoti, Ovčiarske pastorálie v rôznych obciach, Klenovecká rontovka v Klenovci atď., to všetko sú vynikajúce nádherné a spoločensky veľmi významné podujatia. Aj takéto podujatia naplňujú poslanie Svetového dňa mlieka a pripomínajú našim spoluobčanom význam mlieka nielen pre spoločnosť, ale najmä pre svoje zdravie.

Záverom treba poďakovať všetkým nadšeným organizátorom a sponzorom, ktorí dokážu robiť takéto krásne a spoločensky významné podujatia. □

Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Trenčianskej Teplej

Dňa 15.5.2013 sa uskutočnil v poradí druhý nákupný trh na plemenné barany v tomto roku v priestoroch tržnice CVŽV, Účelové hospodárstvo Trenčianska Teplá.

Ing. Július Šutý

CHOK na Slovensku – družstvo

Úvodné slovo k otvorení nákupného trhu predniesol šľachtiteľ ZCHOK na Slovensku Ing. Július Šutý, poverený vedením nákupného trhu. Privítal členov Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR a všetkých prítomných chovateľov. Predstavil komisiu, ktorú menovala na hodnotenie baranov predsedníčka Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR Ing. Martina Rafajová PhD. a oboznámil chovateľov s organizačným zabezpečením trhu.

O 9.30 hod. komisia v zložení: Ing. Martina Rafajová, PhD. (PS SR, š.p., Bratislava), Peter Vároš (PS SR, š.p., RS Žilina), MVDR. Milan Cikrai (RVPS Banská Bystrica), Ing.

Rudolf Bobček (PD Sklabiňa), Ing. Anton Čapistrák, Ing. Július Šutý (ZCHOK) začala hodnotenie predvedených plemenných baranov. Za zapisovateľov boli menovaní Ing. Pavol Gúglava (ZCHOK na Slovensku) a p. Stanislav Gago (PS SR, š.p.). Na hodnotenie boli predvedené plemenné barany chovateľa CVŽV ÚH Trenčianska Teplá a chovateľa BEDNÁR M+L Dolná Breznica. Hodnotené boli plemenné barany plemien lacauene, zošľachtená valaška, cigája a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“

Záverom hodnotenia bolo vyhlásenie víťaza nákupného trhu. Hodnotiaca komisia vyhlásila za víťaza nákupného trhu v Trenčianskej Teplej za rok 2013 plemenného barana číslo katalógu 33, línia Lo-

Šampión sa rád fotografuje

ko, syntetickej populácie slovenská dojná ovca, číslo CEHZ SK 2013793. Ocenenie víťaza nákupného trhu odovzdal chovateľovi šľachtiteľ ZCHOK Ing. Július Šutý. Súčasne chovateľ požiadal o predvedenie víťazného barana na výstave AGRO-KOMPLEX 2013.

Aj touto cestou chceme poďakovať prenajímateľovi tržnice CVŽV ÚH Trenčianska Teplá za veľmi dobré technické zabezpečenie priebehu nákupného trhu a už tradične výbornú prípravu zvierat na nákupný trh.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené výsledky hodnotenia baranov. □

Ocenenie majiteľa šampióna trhu v Trenčianskej Teplej

Zástupca chovateľa s ocenením

VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: CVŽV, ÚH Trenčianska Teplá

Dátum NT: 15.05.13

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
308 004 002 Bednár Marcel + Laco	4	4	0	2	2	0	0	4	0	0.00
309 381 060 CVŽV ÚH Trenčianska Teplá	9	9	6	3	0	0	0	9	0	66.67
309 381 061 CVŽV ÚH Trenčianska Teplá	16	16	5	10	1	0	0	16	0	31.25
309 381 064 CVŽV ÚH Trenčianska Teplá	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.00
309 381 201 CVŽV ÚH Trenčianska Teplá	13	13	5	3	5	0	0	13	0	38.46
Celkom za NT 15.05.13	43	43	17	18	8	0	0	43	0	39.53

Celoslovenské ovčiarske slávnosti-Ovenálie 2013

Aj tento rok sa vo Východnej stretli všetci priaznivci chovu oviec a kôz na v poradí už piatom ročníku celoslovenských ovčiarskych slávností Ovenálie 2013. Už tradične sa Ovenálie konajú v krásnom prostredí amfiteátra vo Východnej. Tento rok sa konali 9. júna so začiatkom o 9:00. Hlavným spoluorganizátorom sa tento rok stala Národná sieť rozvoja vidieka. Ovenálie sa konajú pod záštitou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Žilinského samosprávneho kraja. Nad súťažou v kvalite syrov prevzala organizačnú záštitu Štátna veterinárna a potravinová správa. Spoluorganizátorom je obec Východná.

Ing. Slavomír Reľovský
Ing. Július Šutý

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Celému priebehu Ovenálií predchádzala dlhodobá príprava, ktorá začala už bezprostredne po skončení štvrtého ročníka. Prípravný výbor pracoval celý rok pod vedením Eduarda Janíčka.

Otvorenie Ovenálií bolo v rukách predsedu ZCHOK Igora Nemčoka, starostu obce Východná Pavla Krupu a mimoriadne nás potešila účasť ústredného riaditeľa Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Jozefa Břeša. Za Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka pozdravil návštevníkov Róbert Mészároš. Moderovania sa aj tento rok úspešne zhostil Zdeno Zubák.

Na tohtoročných Ovenáliách bol rozšírený priestor pre remeselníkov zaoberajúcich sa ľudovou tvorbou súvisiacou s chovom oviec a kôz. Obec Východná pre týchto remeselníkov pripravila veľmi vkusné predajné stánky. Svoje umenie predvádzalo takmer 50 remeselníkov zo Slovenska. Všetky stánky a ukážky ľudovej tvorby mali u návštevníkov veľký ohlas. Potvrdilo sa tým rozhodnutie prípravného výboru, ktorý dovolí vstup na Ovenálie len pre slovenských obchodníkov predávajúcich rýdzo slovenské výrobky.

Nosnou myšlienkou Ovenálií je výstava oviec a kôz, ktoré sa chovajú na Slovensku. Tejto výstave venujeme samostatný príspevok.

Hlavným bodom programu Ovenálií boli Majstrovstvá Slovenskej republiky v ťahaní sy-

rovej nite. Aj tento rok sa súťažiaci pokúsili o prekonanie rekordu v dĺžke nite. Rekord však ostal nepokorený. Platí ten z roku 2011- 158 metrov nite. Mimoriadne zaujímavú cenu venoval víťazke predseda Žilinského samosprávneho kraja Juraj Blanár. Víťazka od neho získala nádherný kroj. Konečné výsledky si môžete pozrieť v priloženej tabuľke.

Ku zmenám došlo v súťaži o najlepší ovčí a kozí syr a Majstra syrára. Súťaž mala pod odborným dozom Štátna veterinárna a potravinová správa. To prispelo ku jej skvalitneniu a objektívnosti. Súťaži sa venuje samostatne príspevok od MVDr. Ing. Fridolína Pokorného.

Novinkou bola tombola pre návštevníkov. Ceny do tomboly venovalo veľa firiem aj súkromných osôb. Konkrétne patrí poďakovanie týmto darcom: Agrofarma Červený Kameň, Janek s.r.o., Sigy Trade, Milkivit, Farmavet, firma RONA, Agrodružstvo Krivá, SS group, Afeed, PD Liptovské Revúce, Doc. Margetín, PD Mestečko. Hlavnú cenu- víkendový pobyt v penzióne v Oščadnici venovalo Roľnícke družstvo Oščadnica. Celkom bolo v tombole takmer 40 cien.

Počas celého dňa vystupovali folklórne súbory z Liptova. Tiež ukážky výroby syra a bryndze, ktoré predvádzal Štefan Črep z Liptovskej Lúžnej.

Veľkému záujmu návštevníkov sa tešili aj ukážky strihania oviec, ktoré predvádzal bača Štefan Vrabeľ z Poráča.

Svoje kuchárske umenie predviedol návštevníkom majster kuchár Jaroslav Židek. Okolo priestoru, kde varil a dával ochutnávať svoje výrobky, bolo neustále živo. Snažili sa mu konkurovať súťažiaci, ktorí sa zúčastnili v súťaži o najlepší guláš z ovčieho mäsa. Guláš hodnotila komisia pod vedením Jarda Žideka.

Výsledky:

1. miesto - SHR Bertin Zúbek-Salaš Slopná

2. miesto - PD Liptovská Teplička

3. miesto - PD Liptovské Revúce

SHR Bertin Zúbek a jeho víťazné družstvo budú variť guláš pre návštevníkov koliby ZCHOK na tohtoročnom Agrokomplexe.

Celému priebehu Ovenálií prišlo aj počasie. Mimoriadne zaujímavý program si počas dňa pozrelo takmer desať tisíc návštevníkov. Veľké množstvo pozitívnych reakcií po Ovenáliách, emaily a telefonáty od chovateľov sú dôkazom toho, že sa Ovenálie vydarili. Je to ďalší krok ku prezentácii chovu oviec a kôz ako pevnej súčasti slovenského poľnohospodárstva a potravinárstva.

Na záver osobitné poďakovanie pre ľudí a organizácie, ktoré prispeli na konanie Ovenálií.

Podujatie podporili: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, Národná sieť rozvoja vidieka SR, Obec Východná, Žilinský samosprávny kraj, Štátna veterinárna a potravinová správa SR, Mgr. Eva Rašková – AGROTYP, SANO, Feedproduct – Winker, AGROTEM – PULZ, Farma Kamenica, AST – Ing. Sergej Špak, Plemenárske služby SR š.p., Milki, Afeed, Liptovská poľnohospodárska a potravinárska komora, Ovisfarma, Vetis, Agraservis, Milk AGRO, Hoško Autodoprava LH, Bryndziareň a syrárň, Zvolenská Slatina, Liptovská mliekáreň, Schauman, Agrárna strana vidieka, FIAM agro servis, Agrofarma Č. Kameň, Agrokombinát Sabínov, RD Oščadnica, PD Východná, www.jan-kohraško.sk, Roľnícke noviny, Slovenský zväz chovateľov. ☐

Pracovníci Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky hodnotili výrobky z ovčieho a kozieho mlieka - Ovenálie 2013

Každý rok sú organizované rôzne ovčiarske akcie a k veľmi významným patrí organizovanie OVENÁLIÍ, kde sa stretnú poľnohospodári a samozrejme všetci tí, čo si vážia veľmi ťažkú, odbornú a časovo náročnú prácu pri chove oviec a kôz. Veterinári patria k tým, ktorí tvoria neoddeliteľnú súčasť tohto poľnohospodárskeho sektoru od zdravia zvierat po produkciu surového ovčieho a kozieho mlieka a výrobkov z tepelne ošetrovaného a neošetrovaného ovčieho a kozieho mlieka. Úroveň výroby a spracovania ovčieho a kozieho mlieka má rok od roku stále kvalitatívne vyššiu úroveň. Laická a aj odborná verejnosť pozitívne vníma a hodnotí zlepšujúce sa trendy balenia a označovania výrobkov. Stále je na tomto úseku veľa práce na dosiahnutie vyššej kvality. Bezpečnosť pri výrobe týchto historických, tradičných potravín musíme mať v pamäti stále na prvom mieste.

MVDr. Ing. Fridolín Pokorný

Štátna veterinárna a potravinová správa SR

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku sa tohto roku rozhodol požiadať Štátnu veterinárnu a potravinovú správu Slovenskej republiky ako odborného garanta súťaže o hodnotenie ovčích a kozích mliečnych výrobkov prihlásených do súťaže na OVENÁLIE 2013. Intenzívna spolupráca medzi Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky a Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo bola a je na veľmi dobrej odbornej úrovni s úctou k histórii i súčasnosti Slovenska.

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky má určite záujem v tejto pozitívnej pracovnej atmosfére odborne podporiť organizovanie súťaží. Pri týchto súťažiach

majú zúčastnení jedinečnú možnosť anonymne posúdiť svoje výrobky v konkurencii ostatných výrobcov. Ústredný riaditeľ ŠVPS SR menoval do hodnotiteľských komisií pracovníkov regionálnych veterinárnych a potravinových správ, ktorí majú skúsenosti s výrobou a hodnotením výrobkov vyrobených z ovčieho a kozieho mlieka. Za jednotlivé regionálne veterinárne a po-

travinové správy boli menovaní do komisií za RVPS Prešov: MVDr. Kvetoslava Balčáková, RVPS Poprad: MVDr. Marián Mróz, RVPS Stará Ľubovňa: MVDr. Magda Bodnárová, RVPS Liptovský Mikuláš: MVDr. Ján Stupka, MVDr. Ivan Antol; RVPS Dolný Kubín: MVDr. Peter Čulen, MVDr. Pavol Cserei, RVPS Púchov: MVDr. Anna Kardošová, RVPS Trenčín: MVDr. Mária Knapcová, za ŠVPS SR: MVDr. Ing. Fridolín Pokorný.

Prihlášky do súťaže, príjem vzoriek, anonymné označenie vzoriek v súťaži zabezpečovali pracovníci Zväzu chovateľov oviec a kôz. Vlastné senzorické hodnotenie jednotlivých výrobkov vykonali nominovaní pracovníci Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky.

Po skončení hodnotenia v jednotlivých vyhlásených súťažných kategóriách prebehla pa-

KONEČNÉ VÝSLEDKY V. MAJSTROVSTIEV V ŤAHANÍ SYROVEJ KORBÁČIKOVEJ NITE (FINÁLE) Východná, 09. jún 2013

Konečné umiestnenie	Meno, Firma	Dĺžka nite v (m)	Dosiahnutý čas	Dosiahnutá rýchlosť (m.s ⁻¹)
1. miesto	Janka Mesiarova (J. Mesiarová)	96	6'59''	0,229
2. miesto	Terézia Dolinková (Bertin - Zúbek)	69	7'35''	0,152
3. miesto	Martina Privarová (Uni con Kysuce)	57,5	6'51''	0,14
4. miesto	Zuzana Fatureová (Uni con Kysuce)	38	6'49''	0,093

Hodnotiacia komisia

nelová diskusia na celkové zhodnotenie prihlásených výrobkov.

Veterinárni lekári pozitívne hodnotili kategóriu čerstvých syrov. Bola využitá aj metóda párového hodnotenia výrobkov (metóda porovnávania jednotlivých výrobkov a zisťovania výrazných intenzívnych senzorických vlastností prihlásených výrobkov medzi sebou).

Výrobky od výrobcov umiestnených na hodnotených miestach, mali výraznú čistú mliečnu chuť a vôňu, tvarohovú až krémovú konzistenciu s výraznou smotanovou farbou.

Ovčie bryndze, ktoré sa umiestnili na predných miestach, mali veľmi lahodnú, vyváženú chuť a vôňu. Pri tejto príležitosti si veterinári pripomenuli skúsenosti z inej súťaže, kde bola zistená veľmi dobrá gurmánska kombinácia ružových a červených vín s bryndzou. Kto neskúsil, odporúčame ochutnať.

Veľmi prekvapil výrobok, ktorý sa umiestnil v kategórii údených ovčích syrov na prvom mieste. Výrobok mal výraznú príjemnú vôňu a veľmi jemnú chuť.

Veterinári zaznamenali výrazné rozdiely u výrobkov v kategórii žinčice.

V kategórii ostatných ovčích syrov sa umiestnil na prvom mieste zrejúci syr od Bryndziareň a syrárne s.r.o., Zvolenská Slatina. V tejto kategórii si pozornosť zaslužili aj oštiepky, nite.

V kategórii kozích syrov boli prihlásené veľmi kvalitné, zaujímavé syry. Bolo vidieť, že tieto prihlásené výrobky boli prepracované a vyrobené inovatívnym spôsobom. Čerstvých syrov sa prihlásilo veľmi málo. Bolo veľmi problematické hodnotiť túto kategóriu ako celok. Po diskusií a zvážení bol zhodnotený prihlásený najlepší kozí syr. Ochutené kozie syry boli veľmi kvalitné.

Odhalenie víťazov „anonymného voľného ringu“ je na webovej stránke Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku (www.zchok.sk/).

Za hodnotiteľskú komisiu, gratulujem všetkým, ktorí sa umiestnili na hodnotených miestach, ale aj tým, ktorí prihlásili svoje výrobky, i keď neboli v tomto roku úspešní. □

Vzorky syrov

Vzorky žinčice

Ovenálie 2013 VÝSLEDKY

Kategória 1: Čerstvý ovčí syr (zo sobotňajšieho ranného pôdoja)

Poradie	Podnik
1.	Harman Dušan, SHR
2.	PD Vlára Nemšová
3.	PD Liptovské Revúce
4.	SHR Oľga Apoleníková
5.	SHR Martina Angelovičová

Kategória 2: Údený ovčí syr

Poradie	Podnik
1.	PD Uhrovec
2.	PD Vlára Nemšová
3.	Bertin Zubek
4.	PD Liptovské Revúce
5.	PPS Bobrovec, s.r.o.

Kategória 3: Bryndza ovčia 100 %

Poradie	Podnik
1.	SHR Oľga Apoleníková
2.	Agromajetok Sučany
3.	Bertin Zubek
4.	PPD Liptovská Teplička
5.	Bryndziareň a syrárne s.r.o. Zvolenská Slatina

Kategória 4: Žinčica (len kyslá)

Poradie	Podnik
1.	Agromajetok Sučany
2.	PD Važec
3.	PPS Bobrovec, s.r.o.
4.	SHR Oľga Apoleníková
5.	PD Uhrovec

Kategória 5: Ostatné ovčie syry (parenica, korbáčiky, oštiepky)

Poradie	Podnik	Názov súťažného produktu
1.	Bryndziareň a syrárne s.r.o. Zvolenská Slatina	Zrejúci ovčí syr
2.	PD Liptovské Revúce	Údený oštiepok
3.	SHR Oľga Apoleníková	Údený oštiepok
4.	PD Vlára Nemšová	Neúdené nite
5.	Bertin Zubek	Údený oštiepok

Kategória 6: Kozí syr

Poradie	Podnik	Názov súťažného produktu
1.	Dvorský statek Olšenska	Kozí syr
2.	Kozia farma Dorinka	Kozí syr
3.	Agrodružstvo Krivá	Kozí syr

„Majster SYRÁR“ (najviac ocenených syrov)

SHR Oľga Apoleníková

OVENÁLIE 2013

OVENÁLIE 2013

OVENÁLIE 2013

OVENÁLIE 2013- výstava oviec a kôz

V rámci už tradičných celonárodných ovčiarskych slávností OVENÁLIE 2013 vo Východnej dňa 9.6.2013 sa uskutočnila aj výstava oviec a kôz. Výstavy sa zúčastnilo 12 vystavovateľov. Predvedených bolo 17 kolektív oviec s počtom predvedených zvierat 55 ks a 4 kolekcie kôz z počtom predvedených zvierat 5 ks. Návštevníci výstavy mohli vidieť zastúpenie rôznych plemien oviec a kôz chovaných na Slovensku. Celkovo bolo vystavených 9 plemien oviec a 3 plemena kôz.

Ing. Július Šutý

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Veľkému záujmu verejnosti sa tešila už tradičná súťaž o „Najkrajšiu kolekciu zvierat“. Hlavnými a jedinými arbitrami súťaže boli návštevníci (laická verejnosť), ktorí rozhodli o víťazovi výstavy. Cenu víťaza si odniesli zástupcovia PD Východná za predvedenie kolekcie jahniat plemena zošľachtená valaška. Skutočne hodnotnú cenu venovali Plemenárske služby SR, š. p. Bratislava, ktorú víťazovi

súťaže odovzdala zástupkyňa PS SR, š. p. Ing. Martina Rafajová, PhD.

K víťazstvu PD Východná podľa môjho názoru výrazne prispel aj „veľmi dobrý marketingový ťah“. Mladí muži, pracovníci PD Východná, veľmi ochotne umožnili hlavne mladým návštevníkom priamy kontakt s predvedenými jahňatami- mohli pohladkať, pohrať sa. Určite to bol dobrý nápad, je to veľmi sympatický spôsob vypestovať zvlášť u detí z miest pozitívny vzťah k ovčiarsstvu. Mladí návštevníci to aj náležite „ocenili“ hlasovaním. Víťazná

kolekcia zvierat získala drvivú väčšinu hlasov z celkového počtu odovzdaných hlasovacích lístkov.

Oslavy OVENÁLIE 2013 spojené s výstavou oviec a kôz sa uskutočnili v krásnu a slnečnú (chvíľami až tropickú) nedeľu. O úspechu podujatia svedčia pochvalné vyjadrenia návštevníkov priamo v deň konania ako aj neskoršie odozvy. Národné výstavy OVENÁLIE každoročne zaznamenávajú stúpajúci záujem a návštevnosť verejnosti. Účasť na tohtoročných OVENÁLIÁCH sa podľa názoru odborníkov priblížila počtu 10 000 návštevníkov a to je výborné.

Na záver chcem poďakovať našim chovateľom, ktorí napriek tomu, že výstava sa konala v nedeľu, boli ochotní venovať nemalé úsilie s výberom, prípravou a dopravou predvedených zvierat. □

Vyhodnotenie súťaže o najlepšie ovčie mliečne výrobky na „Ovčiarске nedeli“ v Pribyline 26. máj 2013

V prekrásnom areáli Múzea Liptovskej dediny v Pribyline sa 26. mája 2013 uskutočnil už 13. ročník slávností ovčiarov a to už tradičná „Ovčiarске nedela“. Organizátorom tohoročných slávností bol Žilinský samosprávny kraj - Liptovský Mikuláš, Liptovské múzeum Ružomberok, Združenie chovu oviec a kôz, OZ Bačova cesta a Poľnohospodárska a potravinárska komora Liptovský Mikuláš. Napriek chladnému počasiu a občasnému dažďu, sa týchto slávností zúčastnilo pomerne veľa chovateľov oviec, spracovateľov ovčieho mlieka, veľa tradičných remeselníkov, folklorných súborov a samotných návštevníkov a to nielen z Liptovského regiónu, ale aj z celého Slovenska a prišlo viacero návštevníkov aj z Čiech. Tieto tradičné ovčiarске slávnosti boli zamerané najmä na propagáciu bačovskej a pastierskej kultúry a tradície. Jedným z dôležitých bodov programu Ovčiarске nedele bola súťaž o najlepší výrobok z ovčieho mlieka, ktorý bol vyrobený na salašoch, alebo v malej mliekarni u chovateľov oviec.

Ing. Karol Herian
Žilina

Túto súťaž o najlepšie bačovské mliečne výrobky inicioval Zväz chovateľov oviec a kôz pod vedením predsedu Ing. Igora Nemčoka. Vlastnou organizáciou poveril Ing. Karola Heriana, CSc. Na tohoročnú súťaž prišli výrobcovia ovčích špecialít nielen z oblasti Liptova, ale aj z Turca, Oravy a Horného Považia. Boli to nasledovní výrobcovia: PD Turčianske Kľačany, PD Važec, PD Východná, PPS Bobrovec, Agrodružstvo Krivá, RD Slovenská Lupča, SPDP Lužňan, SHR Oľga Apoleníková, Pružina, Eurocom salaš Bešeňovka, PD Liptovské Revúce, Salaš Slopná a Agrovex Novoť. Títo dodali do súťaže spolu 50 vzoriek ovčích mliečnych výrobkov. Boli to najmä ovčie hrudkové syry, ovčia bryndza, syrárske špeciality z ovčieho mlieka (údený ovčí syr, parenice, nite, oštiepky, ovčí slaninový syr) a žinčice.

Na vyhodnotenie kvality uvedených výrobkov boli zostavené 4 kategórie a to ovčí hrudkový syr, bryndza, syrové špeciality a žinčica (v každej kategórii bolo 10 – 15 výrobkov). Každú kategóriu výrobkov hodnotila trojčlenná odborná komisia (ktorú menovali organizátori), zložená z predstaviteľov ZCHOK, mliekarenskeho odborníka a zástupcu výrobcov. Každý hodnotiteľ hodnotil ne-

závisle a zvlášť každú anonymnú vzorku výrobku. Hodnotil sa vzhľad a konzistencia (max. 10 b.) a chuť a vôňa (max. 10 b.).

Celkovo možno objektívne konštatovať, že kvalita hodnotených mliečnych výrobkov z ovčieho mlieka bola veľmi dobrá a stále sa z roka na rok zvyšuje. Toto konštatovali takmer všetci hodnotitelia i návštevníci Ovčiarске nedele v Pribyline. Tým sa vlastne splnil aj tohoročný účel súťaže. Veľká výhoda bola, že každý výrobca si mohol porovnávať svoje výrobky s ostatnými, že videl svoje prednosti i nedostatky a každý si odniesol svoje ponaučenie pre ďalšie zlepšenie kvality i nové nápady na inováciu ovčích mliečnych výrobkov. Veľmi ťažko možno úplne objektívne vyhodnotiť výsledky súťaže, lebo niektoré rozdiely v kvalite boli nepatrné a víťazov mohlo byť podstatne viac.

Nakoľko mnohí výrobcovia chceli poznať svoje umiestnenie, aby sa mohli porovnať, v priložených tabuľkách je uvedené výsledné poradie prvých desiatich najlepších výrobkov v každej kategórii:

A. Ovčí hrudkový syr

1. - PD Turčianske Kľačany	48,0 b.
2. - Eurocom Bešeňovka	44,0 b.
3. - SHR O. Apoleníková, Pružina	37,0 b.
4. - 5. - PD Východná	35,0 b.

4. - 5. - Salaš Slopná, Ladce	35,0 b.
6. - SPDP Lužňan	30,0 b.
7. - PD Liptovské Revúce	29,0 b.
8. - PPS - Bobrovec	28,0 b.
9. - Agrovex Novoť	27,0 b.
10. - RD Hron, Slovenská Lupča	21,0 b.

B. Bryndza

1. - Salaš Slopná, Ladce	56,0 b.
2. - RD Hron, Slovenská Lupča	54,5 b.
3. - SHR O. Apoleníková, Pružina	52,0 b.
4. - PD Turčianske Kľačany	49,0 b.
5. - Agrodružstvo Krivá	48,0 b.
6. - 7. - PPS Bobrovec	45,0 b.
6. - 7. - Eurocom, Bešeňovka	45,0 b.
8. - PD Važec	35,0 b.
9. - 10. - PD Liptovské Revúce	34,0 b.
9. - 10. - PD Východná	34,0 b.

C. Ovčie špeciality

1. - SHR O. Apoleníková, Pružina - Ovčie parené nite	43,0 b.
2. - SPDP Lužňan - Údený ovčí syr	42,0 b.
3. - Eurocom, salaš Bešeňovka - Údený syr	40,0 b.
4. - PD Važec - Údený syr	39,5 b.
5. - SPDP Lužňan - Ovčia parenica	39,0 b.
6. - Agrodružstvo Krivá - Oštiepok	38,0 b.
7. - PD Turčianske Kľačany - Údený syr	37,5 b.
8. - Salaš Slopná, Ladce - Údený syr	37,0 b.
9. - PD Liptovské Revúce - Údený syr	36,5 b.
10. - Salaš Slopná, Ladce - Ovčie parené nite	34,5 b.

D. Žinčica

PD Važec	45,0 b.
SHR O. Apoleníková, Pružina	44,0 b.
Salaš Slopná, Ladce	38,0 b.
SPDP Lužňan	37,0 b.
Agrodružstvo Krivá	36,0 b.
PD Východná	32,0 b.

PPS Bobrovec	29,0 b.
PD Liptovské Revúce	28,0 b.
Eurocom, Bešeňovka	20,0 b.
PD Turčianske Kľačany	19,0 b.

Celkovo komisie najlepšie hodnotili Ovčiu bryndzu, potom ovčie syrové špeciality, Ovčie hrudkový syr a nakoniec žinčicu. Najväčšie rozdiely v kvalite boli u Ovčieho hrudkového syra a v žinčici. Kvalita ovčích syrových špecialít a aj ovčej bryndze bola vyrovnannejšia.

Ovčie hrudkové syry, hoci majú najjednoduchšiu technológiu neboli vyrovnanej kvality. Najmä chybou bolo to, že boli hrudkové syry rôzneho štádia vykysnutia, mnohé syry boli ešte nevykysnuté, nevýraznej a až cudzej chuti. Pravdepodobne tieto syry prekysávali pri chladnejšej teplote a možno bola ich kysacia schopnosť potlačená prídavkom horúcej vody do surového zrna, čím sa potlačila účinnosť prirodzených kyslomliečnych baktérií. Taktiež ich konzistencia bola rôznorodá. Mnohé syry boli však vynikajúcej kvality a mali jemne kyslú mliečnu chuť a vôňu po ovčom mlieku. Najlepšie bol ohodnotený Ovčie hrudkový syr z PD Turčianske Kľačany.

Predložené vzorky 100 % nej ovčej bryndze boli hodnotené veľmi vysoko a prevažne boli dobrej kvality. Komisia najvyššie ohodnotila ovčiu bryndzu zo salaša Slopná z Ladce a tiež bryndzu z RD Hron Slovenská Lupča. Tie najlepšie bryndze mali vlastnosti dobrej „májovej bryndze“, boli dobrej chuti, s príjemnou vôňou po ovčom syre a konzistenčne boli jemné, mierne zrnité. Niektoré bryndze boli viac suchšie, viac slané a niektoré boli nedosolené a viac zrnité. Možno, keby výrobcovia nesolili priamo pomletý ovčie syr suchou soľou, ale solili by prídavkom slanej vody, získaná bryndza by bola jemnejšej konzistencie a bola by lahodnejšia. Všetky ovčie bryndze nemusia mať sušinu vysoko nad 50 %, stačí keď bude od 46 do 50 %. Dobrá konzistencia bryndze sa dá získať hlav-

ne správnym prekysnutím hrudkového syra a jeho dokonalým vyzretím počas 8 až 10 dní pri teplote 15 °C. Vtedy konzistencia hrudky mala by byť jemná a dobre roztierateľná. Príliš zrnitá štruktúra svedčí o nedostatočne vyzretom hrudkovom syre.

Na súťaži boli aj mnohé tradičné ovčie syrárske špeciality a to aj parené ovčie syry. V tejto kategórii, napriek rôznemu tvaru a spôsobu spracovania bola ich kvalita hodnotená veľmi vyrovnane. Jednoznačne najlepšie boli však hodnotené neúdené ovčie parené nite od Olgy Apoleníkovovej z Pružiny, ktoré boli veľmi jemnej konzistencie a veľmi dobrej, lahodnej chuti a vône. Prevažná časť ovčích špecialít bola údená a to ako ovčie údený syr, alebo ovčie oštiepky a parenice. Tieto syry mali vyššiu sušinu a boli pomerne tuhšej konzistencie. Tieto syry keby neboli tak mladé a nedozreté mali by podstatne lepšiu konzistenciu a aj ich chuť by bola viac plná a aromatická. Ovčích špeciálnych syrov už máme na Slovensku celú radu a to aj syry vyrobené netradičnou technológiou a aj zrejúce syry. Dá sa predpokladať, že aj takéto syry sa budú čím ďalej tým viac vyrábať a hlavne konzumovať.

Najväčšie kvalitatívne rozdiely boli pri hodnotení žinčice. Veľké rozdiely boli najmä v stupni prekyslenia, ale aj v konzistencii a v chuti samotnej žinčice. Najlepšie bola ohodnotená žinčica vyrobená v PD Važec a žinčica od Olgy Apoleníkovovej z Pružiny, ktorá mala dobrú, jemno zrnitú štruktúru, bola jemno prekysnutá a veľmi príjemnej kyslomliečnej chuti a vynikajúcej typickej vône po ovčej srávke. Aj pri žinčici sa prejavili problémy s prekysnutím a s dodržaním dobrej konzistencie a chuti. Mnohým výrobcom sa veľmi osvedčilo, keď po odvarení žinčice a oddelení od zbytkovej srávky po vychladnutí na 25 °C sa pridala kyslomliečna kultúra, ktorá zabezpečuje dobré prekysnutie a dobrú kyslomliečnu chuť a aj dobrú konzistenciu. Naši bačovia i malovýrobcovia by sa nemali brániť používaniu prídav-

ku kyslomliečnych kultúr do surového ovčieho mlieka a i do odvarenej žinčice. Tým sa nestratí pôvodná mikroflóra a zabezpečiť sa však správne prekysnutie a tým aj požadovaná kyslosť i dobrá chuť a konzistencia výrobku. Všetci výrobcovia syrov v zahraničí tiež pridávajú do surového mlieka i čisté mliekarenské kultúry.

Možno smelo konštatovať, že súťaž o najlepšie ovčie mliečne výrobky na „Ovčiarkej nedeľe“ v Pribyline dopadla dobre a že zas posunula kvalitu našich ovčích syrov na vyššiu úroveň. Poučné je aj to, že o súťaži prejavila záujem aj široká verejnosť a prakticky všetci návštevníci ovčiarских slávností v Pribyline. Možno by bolo dobré v záujme lepšej propagácie ovčích výrobkov, keby sa v budúcnosti mohli zorganizovať verejné súťaže pre všetkých účastníkov slávností. Dokonca by bolo dobré, aby si každý výrobca mohol prezentovať svoje výrobky v celosti pod svojim menom a návštevníci by celkovo hodnotili výrobky vrátane balenia, konzistencie a chuti. Podobné verejné ochutnávky sa robili na viacerých syrárskych jarmokoch a získali sa veľmi objektívne výsledky názorov našich spotrebiteľov.

Takéto krásne regionálne i celoslovenské ovčiarске slávnosti, ako bola aj „Ovčiarška nedeľa“ v Pribyline sú veľmi potrebné pri propagácii nášho ovčiarstva, pri udržiavaní našich pekných pastierskych, bačovských a folklórnych tradícií, pri propagácii zdravej výživy, pri hľadaní možnosti rozvoja vidieka atď. Všetci keď sa v západnej Európe, ale aj v Bulharsku, Grécku a v Stredomorí konzumuje ročne až 6 kg na osobu a rok ovčích syrov a u nás je to iba 1,6 kg a tak máme tu ozaj bohaté rezervy a máme čo dohŕňať. Všetci na Slovensku máme niekoľko desiatok tisíc hektárov nevyužitých lúk a pasienkov vhodných na chov oviec, pritom máme veľa nezamestnaných ľudí a potrebujeme si chrániť a udržiavať aj krásnu prírodu a rozvíjať aj agroturistiku. Je tu veľa možností a je na nás, ako to dokážeme využiť. □

Vyhodnotenie nákupného trhu plemenných baranov na farme AT Tatry Spišská Belá v Podhoranoch

Vážení čitatelia, dňa 26.6.2013 sa na farme AT Tatry v Podhoranoch uskutočnil nákupný trh na plemenné barany plemena zošľachtená valaška a krížencov.

V tomto príspevku vás chcem oboznámiť s priebehom tohto trhu a s jeho vyhodnotením (Tabuľka).

Oproti minulým rokom bolo na tento nákupný trh prihlásených viac plemenných baranov, preto-

že sem prihlásili barany aj chovatelia z Liptova, PD Východná, PD Važec a Agria Liptovský Ondrej. Plemenné barany boli predvádzané aj hodnotené v novej hale určenej na uskladňovanie objemových krmív, kde bol dostatočný priestor a kde sme zo zábran, ktoré ZCHOK vlastní postavili dostatočný počet kotercov a priestor na predvádzanie. Nákupný trh

otvoril zástupca domácej firmy Ing. Marek Krajaneč.

Plemenné barany hodnotila komisia v tomto zložení:

- Ing. Martina Rafajová, PhD. – predsedníčka komisie
- Ing. Slavomír Reľovský
- Ing. Július Šutý
- MVDr. Ľuboš Pastucha
- MVDr. Pavol Zubrický
- Pán Ján Novýsedlák

Zapisovatelia boli Ing. Pavol Gúglava a Ing. Ľudmila Gancarčíková.

Počas hodnotenia komisia vyberala plemenné barany do súťaže o šampióna nákupného trhu. Šampiónom sa stal, rozdielom jedného hlasu, plemenný baran katalógové číslo 15, línie Bird z chovu Agria Liptovský Ondrej, a.s. Chovateľa víťazného barana si prevzal oce-

Komisia hodnotí

Šampión NT

Miesto na rozhovory

Nové priestory konania trhu

Predávajúci aj kupujúci

Prísun baranov na hodnotenie

nenie od riaditeľa ZCHOK na Slovensku Ing. Slavomíra Reľovského. Tento plemenný baran bude vystavený na tohtoročnej národnej výstave zvierat na Agrokomplexe 2013.

Na záver chcem poďakovať zástupcom firmy AT Tatry Spišská Belá, ktorí už roky Zväzu poskytujú priestory na organizovanie Nákupných trhov. Tento rok sa konali v nových priestoroch, ktoré boli dôstojné a vyhovovali ako chovateľom tak aj zvieratám. Vďaka patrí najmä Ing. Marekovi Krajanečovi, ktorý má pod patronátom prípravu podmienok a prostredia pre konanie Nákupného trhu. □

VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: AT-TATRY Spiš. Belá-Podhorany

Dátum NT: 26.06.13

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
505 530 018 AGRIA Liptovský Ondrej, a.s.	15	11	4	7	0	0	0	11	0	36.36
505 549 530 PD Važec	13	13	2	9	2	0	0	13	0	15.38
505 553 019 PD Východná	19	18	3	14	1	0	0	18	0	16.67
703 008 369 NOFA-Ing.N.Fassinger VRBOV	18	17	7	7	3	0	0	17	0	41.18
703 008 377 NOFA-Ing.Norbert Fassinger	8	8	2	2	3	1	0	8	0	25.00
703 529 043 PD Spišské Hanušovce	5	2	1	1	0	0	0	2	0	50.00
704 521 081 PD Olšavica - Brutovce	10	9	0	2	5	2	0	9	0	0.00
710 520 092 RD MAJDAN, Litmanová	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
710 532 090 TOMAK s.r.o. PODOLÍNEC	19	15	7	6	2	0	0	15	0	46.67
710 532 091 TOMAK s.r.o. PODOLÍNEC	6	5	2	2	1	0	0	5	0	40.00
710 705 704 SHR DziaĽ Tomáš	11	11	4	6	0	0	0	10	1	40.00
801 506 226 PD Kluknava - Hrišovce	11	11	0	5	2	2	0	9	2	0.00
810 706 368 Agrourbár s.r.o., Hrabušice	9	9	2	6	1	0	0	9	0	22.22
810 719 905 SHR Vincent Mikolaj	2	2	1	1	0	0	0	2	0	50.00
Celkom za NT 26.06.13	154	131	35	68	20	5	0	128	3	27.34

Vyhodnotenie nákupného trhu plemenných capov dňa 15.5.2013 v priestoroch PD Mestečko

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo zorganizoval dňa 15.5.2013 nákupný trh plemenných capov v priestoroch jedného z veľkochovateľov kôz na Slovensku – PD Mestečko. Nákupný trh sa uskutočnil na schválenej tržnici PD Mestečko – farma Dubková.

Ing. Július Šutý

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Predseda výberovej komisie pre chov oviec a kôz menovala na hodnotenie komisiu v zložení: Ing. Martina Rafajová, PhD., Ing. Július Šutý, Ing. Rudolf Bobček,

p. Peter Vároš, MVDr. Milan Čikrai. Vedením zápisnice bol poverený Ing. Pavol Gúglava.

Na hodnotenie boli predvedené 3 plemenné capy. Dva boli ohodnotené v triede EA, jeden v triede EB.

Capy boli dobre pripravené, určite budú prínosom pre zlepšenie genofondu chovu kôz na Slovensku.

Touto cestou chcem poďakovať pracovníckam PD Mestečko Ing. Zuzane Teplickej a p. Márii Hošmanovej za veľmi dobré pripravené priestory pre konanie nákupného trhu.

Váženie capov pred hodnotením

Rohy bez komentára

Typický pohlavný výraz

Podporili sme dobrú myšlienku

Zväz chovateľov oviec a kôz a PD Liptovské Revúce sa zúčastnili na krste knihy *Deti v sieti* a DVD rozprávok OVCE.sk. Keďže nosným motívom projektu sú ovečky, tak ani tieto nesmeli na krste chýbať. Práve krásne ovečky zabezpečila

predseda PD Liptovské Revúce Ing. Anna Kováčiková. Krstnými rodičmi ovečiek sa stali Adela Banášová a Jozef Vajda. Dve ovečky a jeden baran dostali od krstných rodičov mená - Milan, Kvetka a Mudroslava. Kniha a DVD sa krstili ovčou vlnou.

Teší nás najmä fakt, že ovečky sa po krste stali súčasťou expozície zvierat bratislavskej zoologickej záhrady, kde dovtedy chýbali zástupcovia oviec. Veríme, že aj takýmto podujatím prispějeme ku propagácii chovu oviec na Slovensku.

Na návšteve u susedov pri súťaži o najlepší valašský syr

Výroba domácich ovčích, kozích i kravských syrov v súkromí, alebo na malých farmách je veľmi populárna nielen na Slovensku, ale aj u našich susedov na v Beskydskom regióne a to na Valašsku. Tam, ale aj vo viacerých oblastiach Moravy sa veľmi dobre rozširuje chov oviec a kôz a stále viac sa rozširuje aj výroba ovčích a kozích syrov. Je to veľmi dobré, lebo práve týmto spôsobom je možnosť aj v oblastiach, kde nie je priemysel a sú len hory a pasienky vrátiť sa ku svojim koreňom a práve využitím a ošetrovaním lúk a pasienkov v krásnom horskom prostredí sa dá zabezpečiť nielen práca pre obyvateľov vidieka, ale napomáha to aj rozvoju turistického ruchu a napokon aj zdravej výžive. Na hornom Valašsku, v okolí Veľkých Karlovíc a Rožňova, čo je kúsok od našich Kysúc sú krásne vykosené lúky a pasienky, na osadách v horách okrem krásnych hotelov sú i malé hospodárstva a všade sa pasú malé stáda ovečiek, kozičiek i kráv.

Ing. Karol Herian, CSc.,

Na Morave je aj veľmi aktívny Zväz chovateľov oviec a kôz a na podporu malých farmárov organizujú viaceré veľmi pekné súťaže o najlepšie syry. Pravidelné súťaže sú na Mendelovej univerzite v Brne počas Farmárskych dní, ale robia sa aj zaujímavé súťaže napr. i na Valašsku. Na základe informácie z českej tlače a pozvania priateľa z Valašska som mal možnosť 6. júla 2013 sa zúčastniť sa vo Veľkých Karloviciach v Hoteli Lanterna na krásnej súťaži o najlepší valašský syr.

V rámci rozvoja turistického ruchu Hotel Lanterna poriadal t.r. už tretí ročník súťaže o najlepší domáci valašský syr. Hlavným organizátorom bola vedúca hotela Lanterna Ing. Zuzana Vašutová. V tomto roku sa súťaže zúčastnilo 26 farmárov a domácich výrobcov a spracovateľov ovčieho,

kozieho a kravského mlieka. Vlastná súťaž prebiehala v reštaurácii hotela, v peknom príjemnom prostredí s doprovodom cimbalovej hudby, ktorá návštevníkom vyhrávala celé poobedie s krásnymi moravskými a slovenskými ľudovými piesňami. Vlastné odborné hodnotenie robila komisia zložená z mliekarov a výrobcov, pričom všetci účastníci mali možnosť všetky syry postupne ochutnať a tiež ohodnotiť najlepší syr. Popri ochutnávke syrov tam bola zároveň a platená ochutnávka dobrých moravských vín. Všetci účastníci súťaže, ktorých tam bolo do 200 dostali od hotela pekné farebné informácie o syroch, o ich význame, výrobe a o valašských syroch a aj informácie o službách hotela.

Predložené syry boli prevažne mladé čerstvé syry, ale aj trochu vyzreté, ktoré boli rôzne formované, ochutené, alebo aj údené. Veľmi dobré boli aj syry nakladané v oleji a parené syry a korbáčky.

Na rozdiel od našich slovenských domácich syrov, ktoré sa skladajú prevažne z hrudkového syra a parených syrov a to údených a neúdených, tieto syry na valašsku boli prevažne mäkké, jemnej konzistencie s nízkou sušinou a väčšinou neboli údené. Veľmi zaujímavé boli najmä mäkké kozie syry a to aj s plesňou na povrchu a aj s mnohými atraktívnymi koreniami. Mnohé syry boli podobné našim slovenským syrárskym špecialitám.

Ťažko povedať, ktorý syr bol najlepší, lebo v každej kategórii i skupine boli vynikajúce syry. Podstatné je najmä to, že sa tu výrobcovia mohli stretnúť, vymeniť si skúsenosti a nábrať nové podnety. Výrobcom, ktorí sa zúčastnili na prvých miestach dostali diplomy a darček od hotela a to bezplatný víkendový pobyt so všetkými bohatými službami.

Celé syrárske popoludnie v krásnom prostredí horského hotela vyznelo veľmi dobre. Spokojní boli samotní výrobcovia syrov i hotel, ktorý mal ďalšiu krásnu prezentáciu syrov i svojich služieb. Takéto podujatia určite by boli zaujímavé i na Slovensku a možno by to pomohlo lepšie rozvinúť turistický ruch a hlavne rozvoj vidieka a lepšie využitie zanedbaných lúk a pasienkov.

Možno si to na Slovensku ani dobre neuvedomujeme, že ovčiarska tradícia v 14. storočí počas valašskej kolonizácie a pasenia oviec končila práve na Valašsku. Tam sa taktiež zachovali dodnes ovčiarske tradície a aj spôsob výroby ovčích syrov. Do budúcnosti by určite prospelo, keby sa táto tradícia zachovala bez ohľadu na naše hranice a aby sme si mohli navzájom naďalej vymieňať svoje skúsenosti a pomáhať si pri ďalšom rozvoji ovčiarskeho, koziarstva, agroturistiky i ľudových tradícií vrátane folklóru. □

Z ČINNOSTI ZVÄZU

Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v priestoroch firmy SS-GROUPE, s.r.o, Rapovce - Pleš

Dňa 4.5.2013 sa uskutočnil prvý nákupný trh na plemenné barany v tomto roku v priestoroch tržnice firmy SS-GROUPE, s.r.o, Rapovce - Pleš, okres Lučenec. Úvodné slovo k otvorení nákupného trhu predniesol predseda predstavenstva ZCHOK na Slovensku Ing. Igor Nemčok. Privítal členov Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR a všetkých prítomných chovateľov. Riaditeľ ZCHOK Ing. Slavomír Reľovský predstavil komisiu, ktorú menovala na hodnotenie baranov predsedníčka Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR Ing. Martina Rafajová PhD. a oboznámil chovateľov s organizačným zabezpečením trhu.

Ing. Július Šutý

ZCHOK na Slovensku-družstvo

O 9.30 hod. komisia v zložení: Ing. Martina Rafajová, PhD., Ing. Slavomír Reľovský, Doc. RNDr.

Milan Margetín, PhD., Ing. Jarmila Dúbravská, PhD., Ing. Július Šutý a MVDr. Valerián Kvokačka začala hodnotenie predvedených plemenných baranov. Za zapisovateľov boli menovaní Ing. Július Šutý a p.

Doc. Margetín a predseda predstavenstva ZCHOK Ing. Nemčok

Doc. Margetín hodnotí barana AM

MVDr. Patrik Keľo a ošetrovateľ Ján Pocklán s víťazom

Porada hodnotiacej komisie

Víťaz nákupného trhu, baran plemena IF z firmy Keľo a synovia

Predseda predstavenstva ZCHOK odovzdáva MVDr. Keľovi cenu pre víťaza nákupného trhu

Práca komisie pri hodnotení

Práca zapisovateľov

Miesto na rozhovory

2013 plemenného barana čísla katalógu 90 línia Idol, č. CEHZ SK 2111898, plemeno ile de France. Ocenenie víťaza nákupného trhu odovzdal chovateľovi predseda predstavenstva ZCHOK na Slovensku Ing. Igor Nemčok Súčasne chovateľa požiadal o predvedenie víťazného barana na výstave AG-

ROKOMPLEX 2013.

Nákupný trh baranov sa stal už tradičným, nie len odborným, ale aj regionálnym spoločenským podujatím. Neustále skvalitňovanie priestorov tržnice, rôzne sprievodné akcie každoročne lákajú stále väčší počet návštevníkov hlavne z blízkeho okolia.

Aj touto cestou chceme poďakovať prenájomateľovi tržnice firme SS-GROUPE, s.r.o, Rapovce - Pleš za veľmi dobré technické zabezpečenie priebehu nákupného trhu.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené výsledky hodnotenia baranov. □

VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: SS GROUPE s.r.o, Rapovce-Pleš

Dátum NT: 04.05.13

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
603 821 964 SHR Ing. J. Bruonč, P. Polhora	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
604 704 103 AGROSEV, s.r.o. Detva	6	5	0	1	3	0	0	4	1	0.00
606 041 004 ISOKMAN-trading, s.r.o.	25	24	5	8	7	0	0	20	4	25.00
606 708 201 Ing. Šándor J. Agrofarma Pleš	25	25	3	14	5	1	0	23	2	13.04
606 708 202 Ing. Šándor J.-Agrofarma Šándor	21	20	2	8	9	1	0	20	0	10.00
607 009 001 Golčiter Ľubomír	8	7	3	4	0	0	0	7	0	42.86
607 823 905 Vetagro - Antalík	3	3	0	3	0	0	0	3	0	0.00
609 023 041 Štefan Csank SHR	19	19	2	10	6	0	0	18	1	11.11
609 030 011 Statok Bizovo, s.r.o.	7	6	1	3	1	0	1	6	0	16.67
609 701 042 KEĽO A SYNOVIA, s.r.o.	26	25	8	14	2	1	0	25	0	32.00
609 701 043 KEĽO A SYNOVIA, s.r.o.	27	25	8	8	8	1	0	25	0	32.00
609 701 044 KEĽO A SYNOVIA, s.r.o.	27	25	6	13	4	2	0	25	0	24.00
609 702 101 Borbás Peter SHR	16	16	4	7	4	0	0	15	1	26.67
806 098 005 AGRODRUŽSTVO TURŇA	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
806 098 306 AGRODRUŽSTVO TURŇA	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Celkom za NT 04.05.13	234	200	42	93	49	6	1	191	9	21.99

Baran syntetickej populácie od ISOKMAN - trading

Ekonomika šľachtenia dojných oviec

3. Ekonomický význam ostatných ukazovateľov

Tretí zo série článkov venovaných ekonomike šľachtenia dojných oviec (CHOK 4/2012 a 1/2013) pokračuje vo výbere a hodnotení ukazovateľov, ktoré majú najväčší vplyv na ekonomiku chovu. Okrem mliekovej úžitkovosti hrajú veľmi dôležitú úlohu aj reprodukčné ukazovatele. Ich zlepšovanie má priamy vplyv na pokles jednotkových nákladov produkcie, ako aj na ich efektívnejšie využitie v chove.

¹Ing. Zuzana Krupová, PhD.

²Ing. Emil Krupa, PhD.

²Ing. Marie Wolfová, PhD.

¹Ing. Monika Michaličková

¹CVŽV Nitra

²VÚVZ Praha-Uhřetěves

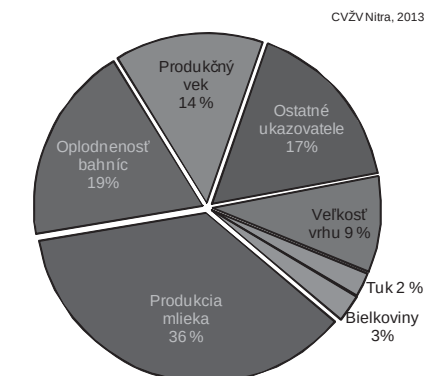
Reprodukčné ukazovatele sú dôležité

Snaha chovateľov by mala byť orientovaná na plodnosť bahničiek a jariiek. Uvedený ukazovateľ je výsledkom dvoch samostatných vlastností, a to oplodnenosti a veľkosti vrhu. Podľa priemerných údajov za Slovensko je plodnosť bahničiek dlhodobo veľmi nízka. Napríklad, pri priemernej veľkosti vrhu 1,3 jahňaťa a plodnosti 1,0 na bahnicu základného stáda je potom oplodnenosť bahničiek len 84 %. To znamená, že 26 bahničiek zo 100 chovaných je neproduktívnych. Tieto bahničky nielenže nedajú jahňa, ale ani mlieko. Ak pripustíme, že takáto situácia je realitou v chovoch našich dojných oviec, potom zlepšenie oplodnenosti o 1 % priniesie chovateľovi ekonomický efekt približne 1 €/bahnicu v stáde/rok (tabuľka). Aj napriek nízkej dedivosti je možné oplodnenosť bahničiek zvýšiť o 6 % (genetická variabilita). Pri dosiahnutí optimálnej oplodnenosti bahničiek na úrovni 95% by sa potom ekonomika z chovu bahničiek zlepšila až o 12 Eur za rok. Navyše, ak sa šľachtením podarí zvýšiť priemernú veľkosť vrhu z 1,21 na 1,31, teda o 0,1 jahňaťa, priniesie to zlepšenie ekonomického výsledku chovu o 2,08 € na každú bahnicu a rok. A to

súčasne na predpokladu, že všetky ostatné parametre chovu (výživa, manažment...) zostanú nezmenené. Po zohľadnení tohto faktu a čistého ekonomického prínosu zo šľachtenia sa oplodnenosť bahničiek stáva druhým ekonomicky najdôležitejším ukazovateľom. Relatívna ekonomická váha obidvoch reprodukčných ukazovateľov je 19 % a 9 % z celkového ekonomického významu všetkých hodnotených ukazovateľov.

Plodnosť determinuje celkovú produkciu

Zvyšovať plodnosť našich dojných oviec (najmä oplodnenosť) je nevyhnutné pre ekonomicky udržateľnú produkciu. Vzhľadom na súčasnú úroveň produkcie a realizačných cien ovčích komodít je preto možné jednoznačne konštatovať, že cesta na zachovanie ekonomicky efektívneho ovčiarstva je cez vyššiu produkciu jahniat a mlieka. V prospech oplodnenosti hovorí aj jednoduchá logika. Čím je v chove vyšší počet oplođených bahničiek, tým je nižšie brakovanie (z dôvodu jalovosti), tým je nižší počet jahničiek potrebných na obnovu stáda (nižšie náklady na ich odchov) a tým je možné vyšší počet jahniat realizovať priamo pri odstavbe (vyššie tržby pri predaji) a robiť intenzívnejšiu selekciu chovných jahničiek. V konečnom dôsledku sa vyššia oplodnenosť prejaví aj vo vyššej priemernej produkcii mlieka na bahnicu základného stáda a v nižších jednotkových nákladoch na mlieko. Či už sa bežní chovatelia rozhodnú uskutočniť chovateľské

Graf: Relatívne ekonomické váhy ukazovateľov pre plemeno zošľachtená valaška (%)

alebo šľachtiteľské opatrenia zamerané na zvýšenie produkcie mlieka a jahniat, ich úsilie bude s veľkou pravdepodobnosťou efektívne. Svedčia o tom kladné ekonomické váhy týchto ukazovateľov (tabuľka).

Dlhovekosť znižuje náklady na odchov

Venovať snahu sa oplatí aj produkčnému veku bahničiek, teda dlhovekosti spojenej s priemeranou produkciou mlieka a jahniat. Jej efekt na ekonomiku chovu je obdobný ako v prípade oplodnenosti. Zvýšenie produkčného veku o 1 rok so sebou nesie vyššie tržby na bahnicu v stáde ako aj nižšie jednotkové náklady na produkciu. Celkový ekonomický efekt je približne 14 €/bahnicu našich dojných plemien (tabuľka). Výsledkom je efektívnejšia produkcia mlieka a jahniat a hlavne efektívnejšie využitie všetkých nákladov vložených do chovu. Samozrejme, pri zvyšovaní dlhovekosti je z chovateľského a tým aj ekonomického hľadiska potrebné zohľadniť biologické zákonitosti a zdravotný stav zvierat. Napríklad využiť to, že oplodnenosť zdravých bahničiek v dobrom kondičnom stave rastie až do veku 7-9 rokov života.

Negatívna ekonomická váha

Ekonomický efekt zo zvýšenia hodnoty ukazovateľa môže byť aj negatívny, napríklad v prípade priemerného denného prírastku počas odchovu (tabuľka). Dôvodom je vek jahničiek pri zaradení do plemenitby. Vyššia intenzita rastu jahničiek by pre chovateľa znamenala vyššie náklady na výživu (potreba živín na produkciu a zachov) počas odchovu. Na druhej strane by však nedošlo k skráteniu obdobia odchovu, pretože jarky našich dojných plemien sú zaradené do plemenitby takmer fixne v druhom roku života. To znamená, že intenzívnejší rast by sa v chove prejavil len vo vyšších nákladoch na výživu bez kompenzácie v podobe

Tabuľka: Priemerné hodnoty základných ukazovateľov a ich ekonomické váhy pre plemeno zošľachtená valaška (v € na jednotku ukazovateľa/bahnicu/rok)

Ukazovateľ	Priemerná hodnota	Ekonomická váha
Produkcia mlieka za dojnú periódu (kg/150 dní)	101	0,985
Obsah tuku v mlieku (%)	7,59	3,346
Obsah bielkovín v mlieku (%)	5,76	7,120
Živá hmotnosť jahničiek pri narodení (kg)	3,40	0,854
PDP od narodenia do odstavu (g/deň)	208	0,039
Živá hmotnosť bahničiek v dospelosti (kg)	50	- 0,560
PDP jahničiek v odchove (g/deň)	135	- 0,056
Produkcia vlny (kg/barana/rok)	5,0	0,451
Oplodnenosť jariiek (%)	92,8	0,536
Oplodnenosť bahničiek (%)	83,9	1,121
Priemerná veľkosť vrhu na obahnenie (jahniat)	1,21	20,759
Prežitie jahniat pri narodení (%)	96,6	0,256
Prežitie jahniat od narodenia do odstavu (%)	98,6	0,302
Produkčná dĺžka života bahničiek (rok)	3,59	13,884

kratšieho odchovu (pripustenie v prvom roku života). Podobne je negatívna ekonomická váha vypočítaná pre živú hmotnosť v dospelosti. V tomto prípade sú dôvodom vyššie náklady na záchovnú dávku krmív na strane jednej, ale aj nízke realizačné ceny jatočných oviec na strane druhej. V relatívnom vyjadrení je ekonomický význam týchto ukazovateľov zanedbateľný a spolu s ostatnými, menej dôležitými znakmi, tvoria približne 12 % z celkového ekonomického významu všetkých hodnotených ukazovateľov našich dojných oviec (graf).

Vlna len ako súčasť hodnotenia exteriéru

Z relatívnych ekonomických váh ukazovateľov našich dojných oviec vyplýva, že mlieková úžitkovosť a jej kvalitatívne parametre, reprodukcia (oplodnenosť a veľkosť vrhu) a dlhovekosť sú ekonomicky najdôležitejšie ukazovatele a oplatí sa na ne šľachtiť. Nízky ekonomický význam pre obsah tuku a bielkovín v mlieku je

ovplyvnený absenciou adekvátnych príplatkov za zložky mlieka pri jeho speňažovaní. Napriek tomu je pri selekcii potrebné sledovať tieto zložky mlieka. Dôvodom je negatívna korelácia medzi produkciou mlieka a obsahom tuku a bielkovín. Jednostranná selekcia len na základe produkcie mlieka by totiž mohla viesť k zníženiu obsahu tuku a bielkovín v mlieku, čo by určite nebolo efektívne najmä pre producentov ovčieho syra. Presné podiely jednotlivých ukazovateľov v selekčnej schéme (bonitačnom kľúči) bude možné stanoviť až po detailnom preskúmaní ich genetických parametrov (heritabilita, vzájomné vzťahy - korelácie medzi ukazovateľmi, atď.). Nulový ekonomický význam vlny sa však ani po zohľadnení týchto faktorov pravdepodobne nezmení. Ceny vlny sú na svetových trhoch hlboko pod úrovňou výrobných nákladov (aj po ich mierne raste v poslednom období). Slovenskí chovatelia oviec tak z objektívnych dôvodov

nemôžu konkurovať producentom z Austrálie či Oceánie. Vlna sa u nás stáva „odpadom“, ktorý sa len veľmi ťažko realizuje. Zaradenie vlny ako selekčného kritéria preto stráca opodstatnenie a adekvátne sa prejavuje aj v nulovej ekonomickej váhe tohto znaku pri oboch našich dojných plemenách. Mnohí chovatelia by pravdepodobne prijali aj negatívnu ekonomickú váhu tohto znaku a to vzhľadom na náklady spojené s jej odstránením. Vlna má však svoj nezanedbateľný biologický význam, preto by mala byť napríklad súčasťou hodnotenia exteriéru. Jednoznačne však môžeme povedať, že desať bodov, ktoré je možné za vlnu pri hodnotení oviec v súčasnosti prideliť, je určite nadhodnotených k jej skutočnému ekonomickému významu.

Tento článok bol realizovaný v rámci projektu výskumu a vývoja financovaného zo zdrojov MPaRV SR, v rámci projektu CEGEZ č. 26220120042, APVV-0458-10 a z prostriedkov projektu MZE 0002701404. □

Akcia zelený salaš

Chladné obdobie sa konečne skončilo a s prichádzajúcimi slnečnými lúčmi ožili pastviny. Dolinami sa opäť rozlieha zvuk štrngajúcich zvoncov a na stráňach vidno pasúce sa ovce. Salašníctvo a chov oviec má na Slovensku dlhoročnú tradíciu, jej počiatky siahajú až do 11. storočia. Práca na nich je veľmi náročná, ale záslužná.

Ing. Jozef Novotný

25. mája sa v malebnom prostredí Salaša v Závade pod Čiernym Vrchom uskutočnil Deň otvorených dverí, pod názvom Zelený salaš. Aj napriek nie veľmi priaznivému počasiu podujatie prilákalo veľa ľudí – ba aj celé rodinky s deťmi. Návštevníci mali možnosť prezrieť si areál salaša, kde ovce žijú. Najmenší sa tešili z pohľadu na ovečky s jahniatkami, starších zaujali priestory dojárne.

Samozrejmosťou bola ochutnávka a mož-

nosť kúpy klasických ovčiarskych výrobkov – čerstvého a údeného ovčieho syra, žinčice a májovej bryndze. Bryndza je najlepšia práve v tomto období, pretože ovce sa pasú na prvej tráve, ktorá je v máji najšťavnejšia a obsahuje najviac živín. Všetky produkty sú vyrábané tradičným spôsobom a výlučne zo 100% ovčieho mlieka, bez použitia umelých prísad a pasterizácie.

Úspech si vyslúžil aj zábavný sprievodný program. Dobrovoľníci z radov dospelých si zasúťažili v rýchlosti vypitia jedného litra

žinčice. Disciplína bola sťažená tým, že sa pilo slamkou z pohára. Deti si zase zasúťažili pri skákaní vo vreci na rýchlosť. Víťazi súťaží boli samozrejme zaslužené odmenami zaujímavými cenami. Súčasťou programu bolo aj predvádzanie plieskania pastierskym bičom. Niekoľko odvážlivcov si aj plieskanie bičom vyskúšalo. O veselú náladu a spustenie posedenia populárni sa postarali muzikanti z Kšínnej, hru na heligónku a ozembuch a spevom ľudových piesní. Veselá muzika roztancovala zopár nadšencov, ktorí si aj priamo na tráve zakrepčili. Hladné žalúdky zasýtil výborný baraní guláš, smäd v hrdle uhasili čapované pivo a kofola.

Veríme, že podobné akcie sa na salaši stanú tradíciou a tešíme sa na vašu ďalšiu návštevu. □

Z ČINNOSTI ZVÄZU

Regionálne majstrovstvá v strihaní oviec v Kamenici

Ing. Slavomír Reľovský

ZCHOK na Slovensku-družstvo

V sobotu 6.7. sa na Farme Kamenica uskutočnil druhý ročník regionálnych majstrovstiev v strihaní oviec. Túto súťaž organizuje Zväz chovateľov oviec a kôz v spolupráci s Farmou Kamenica a strihačmi Hankovskými. Na tejto súťaži víťaz Ján Hankovský ostrihal ovcu za minútu a osem sekúnd, pričom rekord prekonal o jednu sekundu. Stal sa zároveň najlepším regionálnym strihačom oviec. Titul poputoval do tých správnych rúk, keďže Hankovský má so strihaním oviec dlhoročné skúsenosti a Slovensko už reprezentoval aj na majstrovstvách sveta v tejto disciplíne.

Podujatie podporil a návštevníkom sa prihovril aj predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Ing. Milan Semančík.

Na súťaži sa zúčastnilo celkovo 13 strihačov, pričom sme mali jedného zástupcu z Poľska, dvoch z Českej republiky a ostatní boli z rôznych regiónov zo Slovenska. V rámci súťaže o najlepšieho strihača oviec prebehla aj súťaž o najrýchlejšieho strihača. Ján Hankovský zvíťazil v oboch kategóriách, pričom sa mu podarilo pokoriť aj slovenský rekord. Jednu ovcu ostrihal za jednu minútu a osem sekúnd, pričom rekord prekonal o jednu sekundu. Bola dodržaná aj tradícia, že keď strihač pokorí rekord, tak následne ostrihá aj majiteľa farmy,

Strihá Dušan Dudáš

na ktorej sa súťaž uskutočnila. Janko Hankovský teda ostrihal majiteľa farmy Kamenica prá na Petra Angeloviča.

Do finále regionálnych majstrovstiev sa prepracovali štyria strihači, pričom na 4. mieste sa umiestnil Dušan Dudáš z Liptovskej Lužnej, na 3. mieste Slavomír Sobek z Bardejova a štvoricu najlepších doplnil Vladimír Hankovský z Bardejova. Výsledky si môžete pozrieť

v priložených tabuľkách.

Porota hodnotila čas strihania, ale dôležitá bola aj jeho kvalita.

Vo vyraďovacích kolách strihali strihači po päť oviec, Rovnako ako aj v semifinále, vo finále potom strihali po sedem oviec. Dohromady tak ostrihali 250 oviec.

Medzi jednotlivými súťažnými kolami prebehli aj súťaže v jedení bryndze a pití žinčice.

Tiež strihači z Českej republiky predviedli strihanie oviec ručnými nožnicami. Pridal sa ku nim aj neskorší víťaz Janko Hankovský.

Regionálne majstrovstvá v Kamenici súžia aj ako predpríprava strihačov na Majstrovstvá Slovenskej republiky. Majstrovstvá Slovenska v strihaní oviec sa uskutočnia 27. júla v Liptovskej Lužnej a opäť tam budú mať zastúpenie aj strihači z Českej i Poľskej republiky. □

Jeme bryndzu na čas!

Rozhodcovská komisia

Ručnými nožnicami strihá Vlastimil Bishop

Strihači

Regionálne majstrovstvá v

v strihaní oviec v Kamenici

2. ročník Syrárskeho jarmoku na Kozom vršku v Ivachnovej (Zhodnotenie syrárskych súťaží)

Spoločnosť LEONTEUS, s.r.o., v zastúpení s Ing. Martinom Gračkom, pod patronátom predsedu Žilinského samosprávneho kraja Ing. Juraja Blanára v spolupráci s viacerými spoločenskými organizáciami a okolitými obcami usporiadala v sobotu 11. mája 2013 v krásnom prostredí areálu na Kozom vršku v Ivachnovej už 2. ročník Syrárskeho jarmoku. Bolo to krásne ale aj s vynikajúcim kultúrnym, folklórnym a aj odborným syrárskym programom. Celé toto podujatie sa nieslo v znamení osláv Svetového dňa mlieka, ktorý sa oslavuje od r. 1957 v celom svete a v ktorom sa pripomínajú najmä výživové vlastnosti mlieka a mliečnych výrobkov pre zdravie ľudí. Syrársky jarmok na Kozom vršku bol zameraný najmä na prínos syrov vo výžive ľudí a na jeho spoločenský prínos.

Ing. Karol Herian, CSc.
Žilina

Samotné podujatie bolo určené taktiež na podporu rozvoja vidieka, rozvoja živočíšnej výroby a výroby slovenských syrov z kravského, ovčieho a kozieho mlieka. Ďalším cieľom bolo spropagovať naše slovenské syry, spoznávať ich kvalitu a učiť našich spotrebiteľov vo väčšej miere využívať syry v domácnosti tak, ako je to bežné najmä v západnej Európe.

Napriek neistému počasiu v tomto roku prišlo podstatne viac návštevníkov ako vlni (v priebehu dňa ich prišlo vyše 2 tisíc) a to nielen z okolia, ale aj z celého Slovenska a tiež i zo zahraničia. Z hostí tam boli prítomní primátor mesta Ružomberok, starostovia okolitých obcí a vedúci predstavitelia viacerých spoločenských organizácií. Veľmi potešiteľné bolo, že sa tohto podujatia zúčastnili vedúci predstavitelia potravinárskeho a zvlášť mliekarenského odboru na STU FCHPT v Bratislave a to prof. Ing. Štefan Schmidt, PhD., Doc. Ing. Mária Greifová, PhD., Ing. Gabriel Greif, PhD., taktiež Doc. MVDr. Eva Dudríková, PhD. z Univerzity veterinárnej a farmaceutickej univerzity z Košíc, prof. Dr. Ing. Jozef Golian z Poľnohospodárskej univerzity v Nitre a ďalší významní predstavitelia z Katolíckej univerzity v Ružomberku. Z mliekarenských hostí, tam okrem samotných výrobcov bol najmä vrcholový

predstavitel Českomoravského mliekarenského zväzu a významný zástupca v EDA európska mliekarenská asociácia) a i IDF (medzinárodná mliekarenská federácia) Ing. Jiří Kopáček, CSc. s manželkou. Taktiež, ako syrársky odborník a vedúci súťaže o najlepší syr a najkrajšie upravenú syrársku misu, tam bol aj emeritný riaditeľ Výskumného ústavu mliekarenského v Žiline Ing. Karol Herian, CSc. a celá rada mliekarenských odborníkov, ktorí boli zúčastnení na súťaži. Celé podujatie komentovali populárni moderátori z televízie Markíza a boli tam zastúpené mnohé masmédiá, celoslovenské i regionálne.

Syrársky jarmok otvoril konateľ spoločnosti Leonteus, s.r.o. Ing. Martin Gračka, O význame Svetového dňa mlieka a jeho odkaze sa k účastníkom prihovril emeritný riaditeľ Výskumného ústavu mliekarenského v Žiline Ing. Karol Herian, CSc. a taktiež sa pekným príhovorom predstavil vrcholný predstaviteľ českomoravského mliekarstva a predseda Českomoravského zväzu mliekarov Ing. Jiří Kopáček, CSc. Ten pripomenul najmä potrebu zvýšenej spotreby syrov v našom jedálničku, nakoľko v krajinách EÚ je spotreba syrov v priemere vyše 20 kg na osobu a rok, pričom v ČR je to 15,7 kg a na Slovensku iba 9,2 kg na osobu a rok.

Na samotnom Syrárskom jarmoku bol pripravený veľmi krásny a bohatý kultúrny, folklórny a aj odborný program. Vystupovalo tam viacero folklórnych súborov, predvádzali a učili sa tam folklórne

tance, staval sa tam tradičný májový stožiar s vencom, vystavovali sa tam mnohé tradičné remeslá, predávali sa tam bohaté miestne špeciality a boli tam viaceré súťaže syrov, súťaž o najdlhšiu syrovú niť atď. Okrem predajných stánkov boli tam možnosti zábavy aj pre deti, preliezačky, zvieratká, a detské súťaže. Veľkou atrakciou bol aj vyhliadkový let na vrtuľníku pre víťaza v tombole, ale aj pre návštevníkov a hostí.

Hlavným lákadlom bola však súťaž o najlepší syr a súťaž o najkrajšiu syrársku misu. Zodpovedný za riadny priebeh verejnej spotrebiteľskej súťaže bol Ing. Karol Herian, CSc. Na súťaž o najlepší syr sa v tomto roku prihlásilo 11 výrobcov, ktorí priniesli spolu 35 druhov syrárskych výrobkov a na súťaž o najkrajšiu syrovú misu sa prihlásilo 10 výrobcov, ktorí priniesli 19 krásnych syrárskych mís. Je potešiteľné, že sa na súťaž prihlásil aj výrobca parených syrov z ČR a to z farmy Simabell z Karvinej.

Samotná spotrebiteľská súťaž o najlepší syr a najkrajšiu syrovú misu mala veľmi jednoduché pravidlá. Všetky súťažné syry boli pokrájané na kocky a dostali anonymné číslo. Hodnotiaci návštevníci potom mali za úlohu napísať čísla troch syrov, ktoré im najviac chutili a lístok vložili do urny. Taktiež všetci hodnotiaci návštevníci hodnotili i krásne syrárske misy. Hodnotiaci návštevníci odovzdali spolu 972 lístkov. To je veľmi úctyhodný počet a výsledky hodnotenia dávajú už veľmi objektívny názor spotrebiteľov na to, čo im najviac chutí a čo sa im páči. Pritom všetci účastníci Syrárskeho jarmoku na Kozom vršku mali možnosť ochutnať a aj zhodnotiť syry a dozvedieť sa aj niečo viac o syroch.

Všetky hodnotené syry dosahovali dobrú a až nadpriemernú kvalitu na súčasnom syrárskom trhu a žiaden syr a ani syrárska misa nebol bez odovzdaného kladného hlasu.

Podľa počtu odovzdaných čísiel na hlasovacích lístkoch bolo v súťaži o najlepší syr poradie najlepších prvých desiatich syrov nasledovné:

1. Syr Volovec – Milk Agro Sabinov,
2. Gouda s medvedím cesnakom – Leonteus, Kozí vršok,
3. Gouda z kozieho mlieka - Leonteus, Kozí vršok,
4. Údený ovčí syr – Agrovex Novoť,
5. Gouda (staršia) – Leonteus, Kozí vršok,
6. Ovčí syr čerstvý – Agrovex Novoť,
7. Gouda s čilli (vyrzutý syr) – Leonteus, Kozí vršok,
8. Kravský syr so 4 druhmi korenia - Leonteus, Kozí vršok,
9. Domáce parené syry – Kubaľová Lena, Mútne,
10. Údené domáce parené syry - Kubaľová Lena, Mútne.

Možno objektívne skonštatovať, že aj ostatné syry boli veľmi dobre hodnotené a preto je potrebné poďakovať sa všetkým súťažiacim. Z tohto hodnotenia možno už usudzovať, že naši domáci spotrebitelia už začínajú spoznávať nielen čerstvé a zvlášť ovčie syry, ale že už spoznávajú aj dobré vyruté a ochutené syry z kravského, ale i kozieho mlieka. Z tohto dôvodu bude preto potrebné aj našim výrobcam odporučiť, aby sa viac zamerali na výrobu kvalitných zrejších syrov, ktoré sú už konkurencieschopné so zahraničnými syrmi.

V súťaži o najkrajšiu syrovú misu na prvých miestach sa umiestnili nasledovné syrárske výtvy:

1. Misa Kozí vršok – Helena Pažická, Vranie Žilina,
2. Kónský záprah – Ľubica Decká, Koliba Paština Závada,

3. Syrový kôš – Farma Tuška, Kosorín,
4. Pozdrav z Oravy – Lena Kubaľová, Mútne,
5. Syrárska kronika – Milsy, a.s., Bánovce n/B,
6. Syrový súdok – Ľudmila Koleňová, Novoť,
7. Kôš s hubami – Lena Kubaľová, Mútne,
8. Kvetinový syrársky kôš – Lena Kubaľová, Mútne,
9. Košík s ružami – Ľudmila Koleňová, Novoť,
10. Syrová truhlica – Veronika Pitaková, Novoť.

Všetky tieto syrárske misy boli pripravené z parených údených a neúdených syrov z kravského mlieka. Pritom sa však uplatnila bohatá fantázia a zručnosť výrobcov. Všetkým návštevníkom sa takéto figurálne syrové fantázie veľmi páčili a aj si ich kupovali. Takáto krásna syrová torta, alebo syrový kvetinový košík je nielen krásny, ale je aj vhodným darom na všetky slávnosti.

Na záver súťaže Ing. K. Herian vyhodnotil priebeh súťaže a prvý traja výrobcovia dostali od usporiadateľa diplomy a aj vecné dary. Je veľmi potešiteľné, že spotrebitelia už si začínajú zvykať aj na nové druhy syrov, už začínajú vyhľadávať aj dobré zrejšie syry a oceňujú už aj nové syrárske špeciality. Predsa už v súčasnosti máme na Slovensku veľmi široký sortiment vyrábaných syrov a práve tieto syrárske špeciality robia aj mnohí malí výrobcovia. To je veľmi dobrá tendencia, lebo to napomáha aj rozvoju vidieka a výrobe regionálnych špecialít.

Celé podujatie zanechalo u návštevníkov veľmi dobrý dojem, lebo tam každý účastník jarmoku si

mohol nájsť to, čo ho najviac zaujímalo. Napokon aj počasie sa umúdrilo a v krásnom takmer slnečnom dni bola nielen dobrá zábava, ale aj veľa odborných stretnutí, nadviazalo sa veľa pracovných kontaktov a veľa spolupráce s výrobcami syrov. Určite sa tam vyskytlo i viacero drobných nedostatkov, ktoré ale poslúžia pre ponaučenie do ďalších podobných podujatí.

Celkovo možno, podľa vyjadrovania samotných účastníkov Syrárskeho jarmoku, hodnotiť celé podujatie ako veľmi úspešné a bude potrebné to robiť pravidelne a aj vo viacerých regiónoch Slovenska. Bude potrebné takéto krásne podujatie naďalej aj zdokonaľovať a zapojiť ešte väčší počet našich i zahraničných výrobcov a návštevníkov. Je to výborná reklama pre výrobcov, je to aj výzva pre zvýšenie spotreby syrov, pre rozvoj výroby syrárskych špecialít, pre ďalšiu živočíšnej výroby zvlášť oviec a kôz. Takéto podujatia významne môžu pomôcť aj pre rozvoj domáceho potravinárstva a napomáhalo by to aj rozvoju vidieka so všetkými spoločenskými dopadmi.

Záverom je potrebné úprimne poďakovať najmä domácim organizátorom spoločnosti Leonteus, s.r.o. za krásne pripravené a zorganizované syrárske podujatie, na ktorom sme si aspoň trochu pripomenuli a poslanie Svetového dňa mlieka z pohľadu zdravia obyvateľstva. Úprimná vďaka však patrí aj všetkým vystavovateľom syrov, tradičným remeslám, folklórnym súborom a taktiež všetkým návštevníkom už druhého ročníka Syrárskeho trhu na Kozom vršku v Ivachnovej. □

Zápisnica zo zasadnutia chovateľov kôz konaného dňa 25.5.2013 v Banskej Bystrici

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program:

1. Otvorenie
2. Návrh harmonogramu obehu dokladov pre spracovanie dát v ÚPZ Žilina
3. Pripomienky k bonitačnému kľúču kôz plemien BKK a HKK
4. Rôzne
5. Záver

K bodu 1)

Zasadnutie otvoril šľachtiteľ ZCHOK zodpovedný za chov kôz Ing. Pavol Gúgľava. Privítal prítomných chovateľov kôz plemien BKK, HKK, AN a BU. Informoval, že stretnutie sa uskutočnilo na podnet Šľachtiteľskej rady pri ZCHOK (ŠR). Organizačne v spolupráci s Ing. Gúgľavom stretnutie zabezpečili Ing. Milan Petrovič (člen ŠR pri ZCHOK, chovateľ BU kôz) a Ing. Petra Pajasová (predsedníčka KCHANK).

K bodu 2)

Ing. Gúgľava prezentoval návrh harmonogramu obehu dokladov pre spracovanie dát v ÚPZ Žilina, ktorý prítomní bez zásadných pripomienok odsúhlasili. Návrh bude predložený na schválenie ŠR pri ZCHOK.

K bodom 3 a 4)

Prítomní sa dohodli, že zasadnutie bude vedené formou voľnej diskusie medzi chovateľmi navzájom. Prediskutované boli rôzne problémy, chovatelia si navzájom vymenili názory a skúsenosti.

Hlavným bodom programu boli pripomienky chovateľov plemena BK k platnému bonitačnému kľúču. Kritériá v platnom bonitačnom kľúči (hlavne obsah zložiek mlieka) považujú za príliš prísne.

Predseda ŠR Ing. J. Šutý informoval, že bola možnosť pripomienkovania 2 roky, no na rozdiel od chovateľov AN kôz neboli zo strany chovateľov kôz BKK predložené žiadne návrhy a pripomienky.

Chovatelia prediskutovali rôzne alternatívy hodnotenia. Poverili Ing. J. Dúbravskú, PhD. zápisom a spracovaním pripomienok do definitívnej podoby a spolu s oficiálnou žiadosťou odoslaním na prerokovanie ŠR pri ZCHOK.

Ing. J. Kováč a Ing. Š. Hamerlík požadovali zmenu systému hodnotenia už na tohoročných NT capov.

Ing. J. Šutý prítomným vysvetlil, že táto požiadavka je nereálna jednak z časových dôvodov (potreba zmien programových riešení v ÚPZ Žilina), jednak preto, že podľa platného bonitačného kľúča boli už v tomto roku hod-

notené zvieratá. Nie je možná zmena pravidiel v priebehu jednej hodnotiacej sezóny. V prípade schválenia návrhu na ŠR pri ZCHOK je reálna zmena možná najskôr k 1.1.2014.

K bodu 5)

Chovatelia ocenili význam spoločného stretnutia, je potrebné organizovať takéto stretnutia aj v budúcnosti. Výrazne prispievajú k lepšej komunikácii a informovanosti medzi šľachtiteľmi ZCHOK a chovateľmi, aj medzi chovateľmi navzájom.

Ing. P. Gúgľava poďakoval prítomným za účasť a zasadnutie ukončil.

Z rokovania vyplynulo nasledovné uznesenie:

- 1) Zúčastnení chovatelia kôz poverujú Ing. Jarmilu Dúbravskú PhD. spracovaním ich návrhov a pripomienok k bonitačnému kľúču kôz plemien BKK a HKK do definitívnej podoby a spolu s oficiálnou požiadavkou odoslaním na prerokovanie Šľachtiteľskej rady pri ZCHOK.

Termín: operatívne
Zodpovedná: Ing. Jarmila Dúbravská, PhD.

Zapísal: Ing. Šutý

Autor príspevku: Ing. Július Šutý-ZCHOK na Slovensku-družstvo □

Stretnutie chovateľov kôz

OVENÁLIE 2013

OVENÁLIE 2013